Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ай 1921 оной ... 21-hээ гарана | № 218 (14023) | 1975 оной сентябриин 17, среда | Сэн 2 мүнгэн.

ХАМАГҺАА УРИД ТАБАН ЖЭЛЭЭ ДҮҮРГЭҺЭН КАБАНСКЫН ТАРЯАШАДҺАА ЖЭШЭЭ АБАГТЫ!

...КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэй-... угтахын түлөө мүрысэжэ байһан Ка-...скын аймагай ажалшад гүрэндэ таряа ...алдаха түсэбөө болзорһоо урид дүүргэ-...ажалай шэнэ амжалта туйлаба. Табан ...эй түсэбэй ёһоор, 13.420 тонно таряа ху-...даха байбал, тэрэнээ 13.774 тоннодо ...гөө.

Энэ жэлдэ сентябриин 15-най мэдээгээр 3062 тонно таряа тушааба.

Гүрэндэ таряа тушааха түсэбэй дүүргэлтэдэ эгээн ехэ хубитаяа Байгалай, «Шергинский», Оймороой совхозууд оруулаа.

Аймагай ажахынууд таряа тушаажа үргэлжэлһөөр. Эдэнэр табан жэлэй түсэбһөө үлүү 7000 тонно таряа худалдаха зорилготой.

Аймагай түб тосхонһоо баруулжаа ябахада, үнишье болонгүй харгын хоёр тээгүүр захагүй үргэн хушан шара шэнисэ үргэлжэ нэмжын харагдана. Энэмнай Зэдын аймагай «Мир» колхозой таряалан. Бүри холоһоо хараха да набтар гүбээнүүдэй ташалангаар гушаад комбайн баал суглуулан сохижо ябана. Байгша ондо колхозой механизаторнууд 6100 гектар таряа хуряажа, га бүриһөө 15—16 центнер орооһо абаха зорилготой.

Ажахын гурбадахи отделенидэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, ажал халуун дундаа ябажа байба.

— Дүй дүршэлтэй комбайнернууд Николай Первушин, Михаил Максимов, Георгий Усов гэгшэд үдэртөө хоёр нормо дүүргэнэ,—гээд, отделениие эрхилэгшэ Владимир Федорович Первушин хөөрэнэ. Эдэнэй ажал хаража байхадаа, абаһан уялгаяа дүүргэхээр зорһондонь этигэмээр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: колхозой нёдондоной чемпион Николай Первушин. «Мир» колхозой поли дээрэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ХУДАЛДАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1975 оной сентябриин 15-най мэдээн

Аймагууд	Арадай ажахын түсэб нэмэлтэ даабаритайгаар (тонноор)	Энэ түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
Баргажанай	1000	62
Бэшүүрэй	30000	40
Зэдын	37000	18
Яруунын	2000	—
Загарайн	6500	38
Захааминай	1000	—
Кабанскын	10000	31
Хэжэнгын	10000	15
Хурамхаанай	2000	127
Хяагтын	22000	39
Мухар-Шэбэрэй	40000	17
Прибайкалиин	4000	31
Сэлэнгын	11000	24
Түнхэнэй	8000	4
Улаан-Үдын	7000	54
Хоринн	8500	0.6
Республика бүхыдөө:	200000	26

Һүүлэй 5 хоногто оройдоо 10.663 тонно таряан тушааг-го мүн. дажа, республикамнай графигһаа гээгдэбэ. Графигай ёһоор сентябриин 15-да 60.000 тонно таряан худалдагдаад байха аад, тэрэ 52.353 тоннодо хүргэгдэһэн байна.

Гүрэндэ таряа тушааха графигаа дүүргэжэ шадаһан аймагуудай тоодо Баргажанай, Хурамхаанай, Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Хяагтын, Загарайн, Прибайкалиин, Кабанскын аймагууд ороно. Хурамхаанай аймаг гүрэндэ таряа худалдаха арадай ажахын түсэбөө 127 процент дүүргээ. Эгээл ехэ таряа — 11.883 тонно Бэшүүрэй аймагай ажахынууд гүрэнэй амбаарта оруулба. Хяагтын аймагай колхоз, совхозууд 8559 тонно тушаажа, хоёрдохи һуурида гараа.

Таряа худалдаха графигаа мууса дүүргэжэ байһан аймагууд гэбэл: Хоринн, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Сэлэнгын аймагууд болоно.

Ургаса хуряалгаяа хурдадхажа, удаадахи табан хоногто гүрэндэ таряа худалдаха графигаа дүүргэхэ гээшэ аймаг, ажахы бүхэнэй таряашадай дайшалхы зорил-

ЗЭДЫН АЙМАГАЙ АЖАХЫНУУДТА

Байгша ондо баян ургаса ургуулһан Зэдын таряашад Эхэ оронойнгоо жасада 37 мянган центнер алтан таряа тушааха!

МҮРЫСӨӨН ЭРШЭДЭНЭ

Коммунис партиин XXV съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис уялга абаад, таряагаа богони болзорто, эрхим шанартайгаар хуряаха мүрысөө республика дотороо үүсхэһэн Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой таряашад, механизаторнуудай уряалые манай хоёрдохи отделениин тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд үндэрөөр дэмжэжэ, Борьёогой уужам талын полинууд дээрэ габшагай ажал үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор замханагүй.

«Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделенидэ һүүлэй мэдээгээр 2000 гаран гектар таряан баал болгон хадагдаад, ажахын тоог дээрэ мянга гаран центнер орооһон ороод байна. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 13—15 центнер, зарим участогуудһаа 18 центнер хүрэтэр ургаса абтана.

Манай хоёрдохи отделениин 3-дахи бригадын таряан хүсэд жэгдэ эдеэшэнхэй. Бүхыдөө бригадада энэ жэлдэ 3500 гектар таряан таригдаһан байгаа. Мүнөө ургаса хуряалга эмхитэй һайнаар ябажа байна. Эндэ ажаллажа байһан комбайнернууд булта дүршэлтэй, даалгагдаһан ажалаа һайн мэдэхэ механизаторнууд юм.

Комбайнернууд тус бүреэ үдэртэ 17—18 гектарай таряа унагааха даабаритай. Мүнөө тэрэ даабаряа сүм дүүргэжэ ябана. Һүүлэй хэдэн үдэр соо хура бороо орожо, нилээд һаад хэгдээ. Тиигэбэшье комбайнернууд бүхы хүсөөрөө оролдоно, үнинэй комбайнер Александр Цыбикжапов бултанда жэшээ харуулна.

Колхозой правлени, партком таряа хуряалгада эрхимлэһэн комбайнерта 500 түхэриг шан, дамжуулгын улаан вымпел барюулхаар тогтоол гарганхай. Мүнөө колхозой бригада бүхэндэ ажалладаг комбайнер, трактористнууд заал һаа үдэрэйнгөө даабариие сүм дүүргэжэ, мүрысөөндэ эрхимлэхын түлөө бүхы шадалаараа тэмсэнэ.

Ц. САГАЛЕЕВ.
«Коммунизм» колхозой парткомой гэшүүн.

БУХЫ ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛЭН...

...аймагай XX парт-...эздын нэрэмжэтэ колхозой ...шад юһэдэхи табан жэ-...даабаринуудые амжалта-...дүүргэжэ байна. Түрэл ...унис партиингаа XXV ...здын хүндэлэлдэ ажалай ... болгон, тус колхоз ...н жэлэй түсэбһөө га-... 3500 центнер һү, ...0 центнер мяха, 55 цент-...орооһо гүрэндөө худалда-...түсэлэнтэй.

...э жэлдэ ажахын таряа-... ургаштай һайнаар ...бана. Колхозой таряан ...ые ажахын тоосоондо ...рэнэй ашаар хүдөө ажа-...техникэ заһабарилга, ха-...тарилга богони болзорто үнгэргэгдэһэн байгаа. Тиигэжэ энэ зундаа орооһото ба тэжээлэй ургамалнуудай үндэр ургаса ургуулагдаба.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра», Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай таряашадай жэшээгээр социалис мүрысөөндэ оролсожо, КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолдо харюу болгон, энэ намартаа гүрэндэ 16 мянган центнерһээ бага бэшэ орооһо гүрэндэ тушааха уялга энэ колхозой таряашад абанхай. Мүнөө таряалан ба орооһоной тоог дээрэ үдэр һүнигүй ажалай суурян замханагүй.

Таряа хуряалгаһаа урдахана колхозой механизаторнуудай зүблөөн болоһон юм. Тэрэнэй хүдэлмэридэ жолоошод хабаадаа һэн. Зүблөөн дээрэ таряа хуряалгын үедэ хэхэ ажал тухайгаа хөөрэлдэһэн социалис мүрысөөнэй гурим баталагдаһан байна.

Аймаг дотороо бултанһаа түрүүлэн энэ колхозой Петр Побоков, Балдан Ванчиков гэгшэдэй кукурузашадай звенонууд 15 үдэр соо силос дараха даабаряа дүүргээ. Тэдэнэр таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 200 центнерһээ дээшэ ургаса абажа, гурбан траншей соо 9 мянган тонно шэмэтэ тэжээл дараһан байна. Тус звенонуудай бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар ажалынь түргэн дүүргэгдэжэ, хүдэлмэришэдөө, техникээ таряа хуряалгада саг сооньэлсүүлхэ арга олгогдоһон юм.

Таряан ажалай дүрбэн звеногой 22 комбайн мүнөө таряа хадалгада, баал суглуулгада жэгдэрэн оронхой. Үдэр хоногой үнгэрхэ тума ажалайнь эршэ улам шангадана. Орооһоной тоогто, тэндэһээ бэлэдхэлэй пунктда таряан таһалгаряагүй зөөгдэнэ.

Колхоз хамтадаа 3800 гектарта орооһото ургамалнуудые, тэрэ тоодо 2600 гектарта шэниисэ тариһан юм. Таряашадай звено бүхэн бүтээсэ ехэтэйгээр, бэе бэедээ туһалан хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, Виктор Сухаревай участогтахи 130 гектарай горох бултадаа нэгэ үдэрэй туршада хуряаһан байна. Мүнөө Михаил Шишмаревой звеногой комбайнернууд Александр Каленовой звенодо туһална.

Мүрысөөнэй түрүүшын дүнгүүд гаргагдаа. Мирон Бальчиновай звено таряа хадагшадай дундаһаа, орооһо суглуулан сохигшодой дундаһаа залуу коммунист Александр Каленовой звено түрүүлнэ. Нүхэр Каленовой участогай гектар бүхэнһөө 30 центнер шэниисэ абтаа. 334 гектар таряалангай га бүриһөө 15 центнер ешмээн хуряагдаба.

Колхозой механизаторнууд ургаса хуряаха, гүрэндөө таряа худалдаха, намарай паар хахалха, үрэһэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэреэ жэгдэ һайнаар ябуулна. Мүнөө дээрээ 600 центнер ешмээн, 4000 центнер шэниисэ үрэһэндэ хаагдаа. 2800 гаран центнер шэниисэ гүрэнэй амбаарта оруулагданхай.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой таряашад болон механизаторнууд гүрэндэ орооһо худалдаха талаар абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ байна.

В. КЛОЧИХИН,
аймагай газетын редакторай орлогшо.

...ЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ ...ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

...ЗАХААМИН

...жээл бэлэдхэлгые бого-...болзорто, һайн шанар-... үнгэргэе гэжэ ай-... бүхы ажахынуу-...гэлһан Ёнгорбойн сов-...хүдэлмэришэд хэлэһэн ...хүрэбэ.

...э жэл 4 мянган цент-... бэлэдхэжэ, түсэ-...110 процент дүүргэбэ, ...дараалга, үбһэ хуряал-... дүүргэхэ болоо. Эндэ үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын түлөө хэдэн жэл удаа удаагаар ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байгаа. Зүгөөр түрүүн сабшагдаһан үбһэн ехэ үертэ абтажа, горитойхон хохидол татаа. Гэбэшье, хада хаягай, намаг бутуулиин ногоое һайнаар суглуулжа, ерэхэ үбэлжэлгэдөө бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ байна. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ Ёнгорбойн сомоной Соведэй депутадууд, алба хаагшад болон хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Сомоной Соведэй хүдэлмэрилэгшэд набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэдэ, нютагай алба хаагшад, һурагшад зелёнко сабшалга, куузику хуряалгада хабаадалсана.

Совхозой үнинэй хүдэлмэришэн Цыремпил Жаргаловай эрхилдэг звено 700 центнер үбһэ бэлэдхээ. Тус звенодо 1 трактор косилкатай, тармууртайгаар үгтэһэн юм. Нёдондо жэл СПТУ дүүргэһэн Сергей Балданов трактор жолоодожо һайнаар ажаллаа. Ринчин Будаев, Дарима Жаргалова, Валерий Будаев, Надежда Цыренова, Дулма Сахияева гэгшэд гар хажуураар сабшаа. Цыремпил Жаргалов өөрөө һуринүүдые сомолго эрхилдэг байгаа. Эдэнэй сомоһон 30 гаран һури һайн сэгнэлтэдэ хүртөө. Ниимэ шанартай үбһэ суглуулхын тула звеногой гэшүүд наратай үдэр бүхэниие алдангүй хүдэлдэг байгаа. Бороогой уһанай орохогүйн тула һүри бүхэн 2—3 дахин шэнэлэгдэн нюруулагдадаг һэн.

Д. АЮШЕЕВ.

АХА

Жаханаа голые зубшажа «Коммунизм» колхозой малшад үбэлжэдэг юм. Малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ зорилго колхозой правлени, партийна эхин организаци табяад, партиин гэшүүн, нютагай Соведэй депутат, малшан Т. Б. Габановые Жаханаагай звеное даагшаар томилоо һэн.

Нүхэр Габанов үбһэ хуряалгын үедэ харууһалдаг малаа нүхэртөө найдаад, ажалаа эмхитэйгээр эхилээ һэн.

— Түсэбэй ёһоор 300 гаран центнер үбһэ абаха ёһотойбди. Тэрэнээ дүүргэхэмнай лаб, — гэжэ Габанов Т. Б. хөөрэбэ. — Сабшалгамнай дүүрэнтэжэ байна.

Эндэхи үбһэшэд өөһэдынгөө уялгые һайса ойлгожо, үдэрэйнгөө даабариие үлүүлэн дүүргэхын тула оролдоно. Тэдэнэй дундаһаа Т. Габанов, В. Осохеев, К. Сандаков, Н. Мункинов, В. Цыбденов гэгшэд онсо шалгарна. Тэдэнэр үдэрэйнгөө түсэб хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Нүхэр В. Д. Осохеев Орлигой дунда һургуулиин ажалай багша юм. Коммунист Осохеев жэл бүри энэ колхозой үбһэ хуряалгада туһалалсадаг заншалтай. Тэрээнтэй хамта һурагшад С. Сандаков, Б. Габанов ажаллаа. Һурагшад ниитын малда тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулалсаа. Тиигэжэ аха нүхэдэй зүгһөө магтаалда хүртэнэ.

Доодо-Жаханаагай сабшалан дээрэ аймагай Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин, ветеринарна станциин мэргэжэлтэд ажаллаа. Тэдэнэр богонихон болзор соо үбһөө сабшажа, тармажа, һурилжэ дүүргээ.

— Хэды хура боротой байгаашье һаань, һайн шанартай үбһэн абтаал даа, — гээд управлениин главна бухгалтер Буда Содномович Хандаков хөөрэнэ.

В. ГАЛСАНОВ.
Ахын аймаг.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ КАНАДЫН ПАРЛАМЕНТЫН ДЕЛЕГАЦИТАЙ УУЛЗАБА

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Общинануудай палатын спикер Д. Жером түрүүтэй Канадын парламентын делегацитай сентябриин 15-най үдэр Кремльдэ уулзаба.

Совет-канадын харилсаанай хүгжэлтэдэ хабаатай асуудалнууд, тэрэшэлэн уласхоорондын шухала асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Советскэ Союзай ба Канадын хоорондохи харилсаае бэхижүүлгэ хоёр ороной арадуудай аша туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамдал батадхалгын хэрэгтэ туһа хүргэхэ гээд найдажа байһанаа Н. В. Подгорный элирхэйлбэ. Н. В. Подгорный дэлхэй дээрэ боложо байгаа таарамжатай хубилалтанууд тушаа тогтоод, Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха зүблөөн дээрэ гар табигдаһан Түгэсхэлэй актын тон шухала удха шанартайе түсхайлан тэмдэглээ.

Д. Жером Канада СССР хоёрой хоорондын харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһые хангаар тэмдэглээд, хүндэмүүшээр угтаһанайнь, совет арадай ажабайдал ба туйлалтануудтай танилсаха арга боломжо олгоһонойнь түлөө СССР-эй Верховно Соведтэ баясхалан хүргэбэ. Делегациин энэ ерэлгэ хоёр ороной парламентнуудай ба арадуудай хоорондын холбоо барисаае саашаданъ үргэдхэлгэдэ туһа дүхэм болохо гээд найдажа байһанаа элирхэйлбэ.

Хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөндэ СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ В. П. Рубен, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. П. Георгадзе болон бусад тушаалтад байлсаа.

Канадаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Роберт А. Д. Форд хөөрэлдөөндэ мүн лэ хабаадаба.

(ТАСС).

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессидэ хабаадаха совет делегаци

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сессидэ хабаадаха СССР-эй делегациие толгойлхын тула Нью-Йорк ошохоёо сентябриин 15-да Москваһаа мордоо.

Тэрэниие КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй хүдөө ажахын министр Д. С. Полянский, тэрэшэлэн СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшонор болон бусад тушаалтад Внуковска аэродром дээрэһээ үдэшэбэ.

США-гай хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура даажа байһан этигэмжэтэ Дж. Ф. Мэтлок үдэшэлсөө.

(ТАСС).

СОВЕТ ҮҮСХЭЛЫЕ ҮРГЭН ОЛООРОО ДЭМЖЭНЭ

«Ядерна зэбсэг туршалгые хүсэд бүрин, бүгэдэ ниитэ́ээрээ хорихо договор баталха тухай» шухала, яаралтай асуудалые ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулха гэһэн Советскэ Союзай дурадхал дэлхэй дээрэ үргэн ехээр һайшаагдан дэмжэгдэжэ байна.

Болгариин олониитэ Советскэ Союзай шэнэ үүсхэлые бүрин дэмжэнэ, — гэжэ «Работническо дело» түрүү бэшэг доторoo тусхайлан тэмдэглэнэ.

Совет дурадхал уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха политикада шэнэ эршэ хүсэ оруулна. Эгээл мүнөө, Хельсинкидэ болоһон зүблөөнэй һүүлээр, буу зэбсэгүүдые хуряалгын талаар бодото, тодорхой ябуулгануудай хэгдэхые хүн түрэлтэн хүлеэнэ, — гэжэ «Нойес Дойчланд» (ГДР) бэшэнэ.

Энэнь — бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдээ социалис гүрэнэй сэхэ, шууд баримталан бэелүүлдэг гадаадын политикын шэнэ жэшээ болоно, — гэжэ «Трибуна люду» гэжэ Польшын газетын редакционно шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ.

Уласхоорондын харилсаанда мүнөө таарамжатай хубилалта болоод, уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалга дээрэ зэбсэгүүдые хизаарлалгын талаар тодорхой, горитой ябуулга нэмээхэ шухала болоһые совет дурадхал үндэһэ болгоно, — гэжэ «Руде право» (ЧССР) тэмдэглэнэ.

Франциин коммунистнуудай газетэ — «Юманите» ООН-до оруулһан совет шэнэ дурадхалые һайшаахатаяа хамта, ядерна зэбсэг туршалгые сүм хорихын түлөө Советскэ Союз сэхэ, шууд тэмсэнэ гэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

Ирагай «Ас-Саура», «Багдад обсервер» газетэнүүд совет дурадхал бүхы оронуудта ба арадуудта шухала удха шанартай байна гэжэ тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

АЯНШАЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай тусхай корр.). Португалиин ВМС-эй «Сагреш» гэдэг һуралсалай далбагата судна хани ёһоор айлшалжа дүүргээд, сентябриин 15-да Ленинградай Гаваньһаа мордобо.

Айлшадые үдэшэхын тула Балтиин далайн морягуудай хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа, Португалиин ба СССР-эй гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдөө.

ОБЛАСТНОЙ ПРОФСОЮЗАЙ ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

Профсоюзуудай областной соведэй болон обкомуудай хүдэлмэрилэгшэд, томо томо промышленна предприятинуудай профсоюзай комитедүүдэй, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомуудай ба райпрофсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр энэ суглаанда хабаадалсаа.

«КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн тухай» партиин ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар областной профсоюзна организациин зорилгонууд тухай» асуудал энэ суглаанай зүбшэлгэдэ табигдаа.

Тус асуудалаар элидхэл хэһэн КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, облпрофсоведэй президиумэй түрүүлэгшэ **В. И. Титов** юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөнэй республика дотор ямар үрэ дүнтэйгөөр дэлгэржэ байһан тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн ажалшадай коллективүүдые нэрлэхэ зуураа, энэ амжалтада тэндэхи профсоюзай организацинуудай оруулһан хубитые элирхэйлэн харуулһан байна. Гэхэтэй хамта зарим коллективүүдтэ социалис мүрысөөнэй хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэдэг, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һулаар ябуулагдадаг байһан дутагдалнууд тушаа тэмдэглээ, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой эрилтэтэй зохилдуулан, партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөө улам далайсатайгаар эмхидхэхэ зорилгонуудые элидхэлшэ тодорхойлоо.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **Г. П. Миронова,** облпрофсоведэй главна техническэ инспектор **Н. С. Деркач,** хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **С. Б. Бальжинимаев** болон бусад хабаадалсаһан байна.

Областной профсоюзай эдэбхитэдэй суглаанда КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев** хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Г. ДОНДУКОВ.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН угтамжада

БЭЕЛҮҮЛХЭ ЗОРИЛГОМНАЙ ЕХЭ

Һайн шанартай мебель ехээр хэжэ, ажалшадай эрилтые хүсэдөөр хангаха гэһэн зорилго Буряадай модо болбосоруулдаг ба мебель хэдэг комбинадай хүдэлмэришэд урдаа табина. Мэргэжэл шадабаряа, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана. Комбинадай булта хүдэлмэришэд коммунис ажалай, экономико шудалха һуралсалнуудта хабаадалсажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ. Байгша оной май һара соо комбинадаймнай 320 хүдэлмэришэд разрядуудаа дээшэлүүлһэн юм. Һайн бэлэдхэлтэй, дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадана. Ажалай сагые зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые гаргадаг цехэй хүдэлмэришэд түгэсхэхы жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ цехэй хүдэлмэришэн бүхэн хубиин уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын тула яһала оролдоно. Халаан бүриин даабари дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тула эдэнэр хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлжэ байнхай. Дүршэл шадабаритай, үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд эндэ олон ааб даа. Модо хюрөөдэдэг «РД-75-6» түхэлэй рама хүдэлгэдэг Даниил Тихонович Павлуцкий, Аким Федосеевич Ефремов гэгшэд халаанай даабари холо үлүүлэн дүүргэдэг. Энэ цехэй 60 хүдэлмэришэд юһэдэхи табан жэлэй даабарие 4 жэл 6 һарын туршада дүүргэһэн юм. Һайн шанартай продукци гаргаха хэрэгтэ цехэй булта хүдэлмэришэд хубитаяа оруулна.

Эрхим хүдэлмэришэн Аким Федосеевич Ефремов түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябана. Тэрэ модо хюрөөдэхэ оньһон техникээ һайн мэдэнэ. Залуушуулые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургана. Тэрэнэй даадаг бригадын коллектив байгша оной наймаан һарын даабариһаа гадуур 2.100 кубометр хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые гаргаа. Иимэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд энэ цехэй коллективэй дунда ехэ олон. Энээн дээрэһээ хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые гаргадаг цехэймнай хүдэлмэришэд һараһаа һарада һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Энэ цехэй коллектив байгша оной найман һарын даабариһаа гадуур 3.500 кубометр хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые гаргаад байна.

Хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые гаргадаг цехэй коллектив түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ байһандаа урма баяртайнууд. Энэ амжалтанууд тиимэ бэлэхэнээр туйлагдаһан бэшэл ааб даа. Цехэй партийна болон профсоюзай эхин организацинуудай коллективүүд эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэһэн, хэжэшье байһаар. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ хэрэгтэнь тус цехэй начальник Сергей Филиппович Комаров ехэхэн хубитаяа оруулна.

Мебель хэдэг хоёрдохи цехэй коллектив һүүлэй сагта һайн үрэ дүн туйлажа захалба. Энэ цехэй хүдэлмэришэд ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандана. Мебелиин шанарые улам һайжаруулхын тула мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ. Эдэнэр хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглэжэ шадаһан дээрэһээл халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэдэг болоо гэжэ хэлэлтэй.

Ажалай журам эбдэдэг, халаанай даабари дүүргэдэггүй хүдэлмэришэд эндэ үгы болонхой. Цехэй коллектив «Нэгэн бултанай, булта нэгэнэй түлөө» гэһэн уряа доро хүдэлнэ. Байгша оной найман һарын даабариһаа гадуур 3 мянган түхэригэй мебель хэжэ гаргабад. Энэ цехэй коллектив байгша оной хоёрдохи квартал соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, комбинадай дирекциин, партийна, профсоюзай организацинуудай дамжуулгын Улаан туг 250 түхэригэй мүнгэн шантайгаар абаһан юм. Эдэнэр гурбадахи квартал соо Улаан тугаа алдахагүй гэһэн зорилготойгоор хүдэлнэ.

Комбинадаймнай бэшэшье олон цехүүдэй коллективүүд амжалтатай һайнаар хүдэлжэ ябана. Электро-заһабариин цехэй (начальнигынь В. Н. Шастин) коллектив юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари байгша оной апрель һарада дүүргээ. Эдэнэр табан жэлэйнгээ даабариһаа гадуур 192 мянган түхэригэй продукци гаргаад байна. Манай комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, алба хаагшад түгэсхэхы жэлдэ иимэ эршэтэй шангаар хүдэлжэ, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Байгша оной найман һарын даабариһаа гадуур 658 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрлэгдэжэ, 261 мянган түхэригэй продукци гүрэндэ худалдагдаа. Хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 18 мянган түхэригэй мебель хэгдэжэ, 7.800 кубометр технологическа зомгоол гаргагдаа. Энэ тоо баримтануудые хараад үзэхэдэ, манай модо болбосоруулдаг, мебель хэдэг комбинадай хүдэлмэришэд түгэсхэхы жэлдэ муу бэшээр хүдэлжэ байна гээд хэлэмээр.

Теэд энэ бүхы туйлалтануудаар һанаагаа заһажа болохоор аал? Эдэ үдэрнүүдтэ комбинадаймнай бүхы хүдэлмэришэд партиин XXV съездые угтуулан, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан тогтоолые һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлэн, мүрысөөнэй эршые улам шангадхажа оробод.

Комбинадаймнай коллектив продукци гаргаха юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари байгша оной ноябриин 7-до дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 1 миллион 350 мянган түхэригэй продукци гаргаха, гүрэндэ продукци худалдаха даабаряа ноябриин 25-да дүүргэжэ, түсэбөө 1 миллион 100 мянган түхэригөөр үлүүлхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар табан жэлэй түсэбһөө гадуур 7 миллион түхэригэй продукци гаргажа, партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн зорилготойгоор социалис уялга абаба. Недели бүхэн партиин съезднүүдтэ зорюулагдахань. Недели бүри мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, эрхимлэгшэдэй нэрэ соло олоной дунда мэдээжэ болгогдохо.

Партиин XXV съездэ зорюулагдаһан мүрысөөндэ илаһан цехүүдэй коллективүүд дурасхаалта Тугаар, мастерска участогуудай коллективүүд Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаха юм. Хубиингаа уялга амжалтатайгаар дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ илаһан хүдэлмэришэд үнэтэ бэлэгүүдээр, мүнгэн шангаар урмашуулагдаха.

Мүрысөөнэй эршэ улам шангаданхай. Комбинадаймнай хүдэлмэришэд һайн шанартай мебель улам ехээр хэхын тула яһала оролдожо байна. Жэлэй дүүрэтэр бидэнэй хэхэ юумэн тон ехэ. Партиин ээлжээтэ съездэ зорюулан абаһан уялгаяа дүүргэхын тула хаба шадалаа гаргахал болонолди даа.

А. КОНДРАТЬЕВА,
Буряадай модо болбосоруулдаг, мебель хэдэг комбинадай экономист.

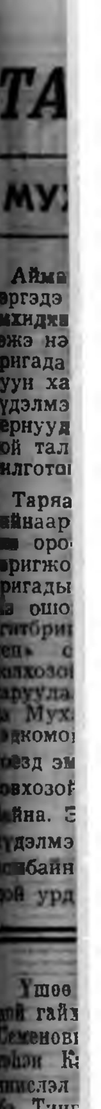

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Загарайн аймагай Онохойн совхозой түрүү жолоошон Иннокентий Нефедович Краснопеев ашаа зөөхэ даабаряа холо үлүүлдэг, тоһо, түлишээ ехээр алмаха, автомашинаяа һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэнэ.

Мүнөө энэ нүхэрнай таряа хуряалгада ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жолоошон И. Н. Краснопеев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой хүдэлмэришэд бага гаргашатайгаар ехэ ашаа шэрэжэ, түгэсхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр социалис уялга абаад, социалис мүрысөөндэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Локомотивна бригадануудай коллективүүд электровозуудые сүүдхэдээ 900—950 километртэ ябуулжа, арадай ажахыда хэрэгтэй ашаа шэрэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ.

Дүршэл шадабаритай машинистнууд Г. П. Митрошин, В. И. Ощепков, Н. Д. Очиров гэгшэд эрхим түрүү ажалаараа олоной дундаһаа шалгарна. Эдэнэр ашаа шэрэхэ табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид байгша оной февраль һарада дүүргэһэн юм. Мүнөө депогой коллектив партиин XXV съездэ зорюулан уялга абаад, бүри эршэтэйгээр хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: локомотивна депогой эрхим машинист Г. П. Митрошин.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

МҮНӨӨ ҮЕ—ЕРЭЭДҮЙ САГ

Манай республика Зүүн Сибириин хадалиг газарта оршодог. Тиимэһээ телевидениин дамжуулга эрхилхэ хэрэг өөрын онсо зүйлтэй болоно.

1961 ондо Улаан-Үдэдэ теле-дамжуулгын түб ашаглалгада оруулагдаһан юм. Тиихэдэ манай ниислэл хотые тойроод, 50—80 километрэй зайда ажаһууһан зон сэнхир экран хараха арга боломжотой болоһон байгаа. Удаань республикымнай бусадшье нютагуудта телевизорнүүд носоогдожо эхилээ бэлэй.

Бага хүсэтэй телевизионно түрүүшын ретрансляторнууд Фофоново тосхон болон Гусиноозёрск хото шадархи үндэр хадануудай дээрэ 1962—63 онуудта тодхогдоһон байна. Һүүлэй үедэ бага хүсэтэй ретранслятор хаа хаанагүй табигдадаг болобо. Энээнэй ашаар телевизионно дамжуулгануудые тодон абаха зоно улам үргэдхэгдэнэ. Тус түхэлэй түхеэрэлгэнүүд телевизионно программын каналай алишье дамжуулга хэхэ арга олгоно. Зүгөөр энэ ретранслятор миин лэ 10—20 километртэ теле-дамжуулга хэдэг. Тиимэһээ энэ зайһаа холо байһан зон антеннэ 10—25 метр дээшэнь үргэжэ, телевизор хараха баатай болодог. Тиимэһээ телевидениин хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго хадаа дамжуулгануудаа харуулха зоноёо улам үргэдхэхэ хэрэг болоно. Энэ ушар телевидениин саашанхи хүгжэлтые гол түлэб тодорхойлно.

Республика доторнай юһэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэлэй туршада яһала хүсэтэй телевизионно ретрансляторай тоо 18-да хүргэгдөө.

Хэрбээ түрүүндээ республика доторнай теле-дамжуулга бага хүсэтэй ретрансляторнуудай ашаар хүгжэһэн һаа, мүнөө 3—5 километртэ харуулдаг ретранслятор олоор хэрэглэгдэдэг болоо. Эндэ нэрлэгдэһэн 12 түхеэрэлгэ мүнөө үедэ яһала һайнаар хүдэлгэгдэжэ байна. Һүүлэй үедэ Яруунын аймагай Үльдэргэ нютагта, Бэшүүрэй аймагай Поселье тосхондо, Прибайкалиин Бурла нютагта иимэ ретрансляторнууд тодхогдоо. Мүнөө үедэ республика соомнай хамта дээрээ 30 ретранслятор хүдэлжэ, Буряадта ажаһуудаг зоной 75 процентнь сэнхир экрануудые хараха аргатай болобо.

Гэбэшье бага хүсэтэй телевизионно ретрансляторнуудай хүдэлмэридэ һаад, хүндэ хүшэр бэрхэшээлнүүд олоор ушарна. Тиимэһээ дамжуулгын шанар муу байна.

Республикын хүдөө нютагуудтахи ретрансляторнуудай муугаар хүдэлһэнэй шалтагаанууд юун бэ гэбэл, иимэ:

— Зайн гал түрүүн дуулгангүйгөөр унтаргааха ушар (Тээгдэ, Фофоново, Мухар-Шэбэр болон Гусиноозёрск хотодо иимэ юумэн болодог).

—Бэшүүрэй, Тарбагатайн, Тээгдын, Ташарай ретрансляторнуудай түлэг дундаа хүдэлжэ байхадань, зайн галай хүсэн 170—180 вольт болошодог байна. Энэ ушарһаа теле-дамжуулгын шанар муу болоно.

— Тарбагатайн, Бэшүүрэй, Зэдын аймагай Петропавловкын ретрансляторнууд худар ошоһон харгы ехэ муу, машинаар ябахын аргагүй гэхээр болонхой. Харин эдэ харгынууд ямаршье эмхи зургаанай мэдэлдэ үгтөөгүй һэн тула һаяыншье сагта заһагдахаар бэшэ болоод байна.

—Ретрансляторнуудые хүдэлгэхэ тусхай мэргэжэлтэй хүнүүд үгы. Хажуугаарнь тэдэнние байлгаха гэр байра хаа хаанагүй хомор.

Дээрэ тоологдоһон ретрансляторнуудай теле-дамжуулгын шанар һайжаруулхын тулада зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ, хэгдэжэшье байна. Жэшээлхэдэ, Турунтаевадахи ретранслятор ондоо газарта зөөгдэһэн байгаа. Гадна Петропавловкын ретрансляторай дамжуулгынь канал һэлгэгдэжэ, аппаратурадань ехэ заһабарилга хэгдээ. Дээрэ хэлэгдэһэн шалтагаануудһаа гадна, үшөө олон шалтагаанууд бии. Олонхи ретрансляторнуудые барихадаа, хүдэлхэдэнь һайнаар нүлөөлхэ ёһо гуримуудые хүсэд хараадаа абаагүй, ашаглалгада оруулхадаа, шалгангүй үнгэрэшэһэн ушар ретрансляторнуудай хүдэлмэриень эрид муудуулаа гэжэ хэлэхээр байна.

Теле-дамжуулгые һайжаруулха хэрэгтэ нютагуудай засагай органууд ханамжагүйгөөр хандана. Тэдэнэй туһалаагүй һаа, тоологдоһон дутуу дундануудые усадхаха

Буряадай телевидениин хүгжэлтын зарим асуудалну[...]

гээшэ бэрхэшээлтэй. Гэхэтэй хамта, Ташарай ретрансляторые һайнаар хүдэлгэхын тулада Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ж. Б. Ванкеев зарим тэды туһа хүргэдэг гэжэ хэлэнгүй гаража болохогүй.

«Радио-дамжуулгын, телестанцинуудай тооень олошоруулха, газар дэлхэйн хэмэлодые телевиденидэ үргэнөөр хэрэглэхэ. Союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ болон томо-томо промышленна түбүүдтэ заабол телевизионно хоёр программа харуулха хэрэг хангаха. Тэрэшэлэн хэлхеэ холбооной бүхы зүйлнүүдэй талаар хүн зонние һайнаар хангаха хэрэг үргэдхэхэ...» — гэжэ КПСС-эй XXIV съездын директивэнүүд соо хэлэгдэнэ.

Энэ директив эрдэм-техникын дэбжэлтын нэгэ хуби болохо телевидениие саашадань хүгжөөхэ хэрэгэй гол шэглэл тодорхойлжо үгэнэ.

Эгээл тиимэһээ Буряадаймнай хото, тосхонуудта телевидениин хүгжэлтые бүри үргэдхэхын тулада наринаар бодомжологдоһон түсэб уридшалан табигдаха ёһотой. Тиихэдээ радиорелейнэ [...]дые болон станци[...] ретрансляторнуудые бариха хэрэгтэй. [...]лейнэ лининүүдые [...] олон тоото асуу[...] шиидхэгдэхэ һэн. Хэ[...]

— Теле-дамжуулг[...]нар эрид һайжарха б[...]

— Теле-дамжуулг[...] программаар харуул[...] бии болохо һэн.

— Теле-дамжуул[...]гүй, сэбэр байха бай[...]

— Тус линиин һуу[...]лые хэлхеэ холбооной [...]лэмжэдэ үгэжэ боло[...]

— Үнгэтэ телеви[...] хараха арга болом[...]лохо байгаабди.

Энэ асуудал шии[...] тулада ехэ мүнгэн [...]рэгтэй. Хабаадуу[...] мүнгэн зөөреэр радио[...] лининүүдые бариха [...] дурадхал СССР-эй [...] холбооной минис[...] оруулна. Буряадай АС[...] Госплан энэ асуудал[...] соонь шиидхэхэ бай[...] республикын хэлхеэ [...]шод найдана.

Б. ЦЫРЕНДОНДО[...]
респуб[...] радиотеле[...] дамжуулгын [...] главна [...]

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ХУРАМХААН

КПСС-эй Хурамхаанай райкомдо зүблөөн боложо, аймагай колхоз, совхозуудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинуудай секретарьнар, главна мэргэжэлтэд хабаадалсаһан байна. Ниитын адууһа малда үбһэ, бусад тэжээл бэлэдхэхэ, түгэсхэхы жэлэй таряа хуряаха, мүн байгша ондо мал ажалай болон газар тарялангай продуктнуудые бэлэдхэхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудалнуудаар ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд зүблөөн дээрэ тоособо.

Аймагай колхоз, совхозуудта таряа хуряалга муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй гээд эндэ тэмдэглэгдэбэ. Бүхыдөө 17.400 центнер таряа гүрэндэ тушааха түсэбтэй байбал, һүүлэй мэдээгээр 20-ёод мянган центнер Эхэ ороной амбаарта оруулагданхай. Гүрэндэ таряа тушаалга үргэлжэлһөөр.

Хуряалгын хүдэлмэри Аргатын, Гааргын совхозуудта һайнаар эмхидхэгдээ. Аймаг дотор тарялангай гектар бүриһөө 8,4 центнер ороһон хуряагдана. Таряа хуряалгатай хамта үрэһэ сэбэрлэлгэ, намарай паар хахалалга жэгдэ ябуулагдана. Мүнөө 10-аад центнер үрэһэнэй тарян бэлэдхэгдээ.

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Гадна партиин гэшүүн бүхэнние ниитын хүдэлмэридэ хабаадалсуулхын тулада анхарал татамаар нэгэшье хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдээгүй байна. Иигэжэ партиин гэшүүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ гэжэ оролдолго гаргаагүй хадань бүхыдөө организациншье хэрэгэй муу байһаниинь гайхалтай бэшэ. Тиимэһээ бюрогой абаһан тогтоол соо энэ талаар һаяын сагта бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба. Тиигэжэ тус партийна организациин хүдэлмэрие һайжаруулха арга олдохо юм.

Б. ДАРМАЕВ.
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

ЗАГАРАЙ

Шулуутын леспромхозой профсоюзай комитет предприятиингаа хүдэлмэришэдые юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые сүм дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тус леспромхозой түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ ябаһаниинь энээние гэршэлнэ бшуу. Гадна 34 бригадын коллектив табан жэлэйнгээ даабари дүүргээд, арбадахи табан жэлэй тоосоогоор ажаллана.

Гэбэшье тус профсоюзай комитедэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл ушардаг байна гэжэ КПСС-эй Загарайн райкомой бюро дээрэ заагдаба. Һүүлэй үедэ леспромхозой профсоюзай комитет цеховой организацинуудайнгаа ажал хэрэгыень хинаха талаар хүдэлмэриеэ һуларуулһан байна. Жэшээлхэдэ, Тамагтын, Шабарай, Кокэтэйн модо бэлэдхэлгын пунктнуудта профсоюзай хүдэлмэри ханамжагүйгөөр ябуулагдадаг болоо. Профсоюзай суглаанууд эмхидхэл муутайгаар, үсөөнөөр үнгэргэгдэнэ. Олонхи саг үргэлжын комиссинууд ажалаа эрхилнэгүй, суглаанууд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһаниень хинаха хэрэг муугаар ябуулагдана гэхэ мэтын дутуу дунданууд бюро дээрэ элирээ.

КПСС-эй райкомой бюрогой абаһан тогтоол соо тус профсоюзай комитедэй социалис мүрысөөнэй эмхидхэлдэ хайшан хэрэгээр хандадаг байһан тухайнь сэхэ заагдана.

Ажалай болон ниитын гурим эбдэдэг зонтой тэмсэхэдээ, профсоюзай эдэбхитэдтэ түшэглэхэдээл аша үрэ һайнтайгаар тус хэмжээ ябуулга бүтэхэ байгаа. Тиимэһээ саашадаа энэ талаар хэжэ байдаг хүдэлмэриеэ тус комитет һайжаруулха бэзэ гэжэ найдагдана.

СЭЛЭНГЭ

Партийна эхин организациин үүргые дээшэлүүлхын тулада нэн түрүүн коммунист бүхэнэй эдэбхие дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохо ёһотойбди гээд КПСС-эй Сэлэнгын райкомой бюро дээрэ үгэ хэлэһэн зон онсо тэмдэглээ. Тус аймагай «Эрдэм» колхозой парткомой эндэ тоосоходонь, энэ ажахын партийна организациин хүдэлмэридэ ушардаг байһан горитой дутуу дунданууд элирээ.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ПАРТИИН СЪЕЗДЭ ЗОРЮУЛАГДАНА

БАКУ. (ТАСС-ай корр. Л. Гольдштейн). «Эхэ ороондоо, партидаа — ажалай бэлэг». Иимэ лекцинүүдые республиканска «Знание» бүлгэмэйхид Бакугай түмэр зүйлнүүдэй заводой хүдэлмэрилэгшэдэй урда уншажа эхилбэ. Мүн «Съездһээ съезд хүрэтэр» гэжэ темэдэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Гадаадын ба дотоодын политикын талаар КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ байһан тухай, партиин XXV съездые Азербайджанай ССР-эй ажалшадай хэр ехэ амжалтануудтайгаар угтажа байһан тухай эрдэмтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл эндэ хөөрэжэ үгэхэ юм.

Республиканска «Знание» бүлгэмэйхид иимэрхүү лекцинүүдэй циклнүүдые Азербайджанай олохон предприятинуудта уншана.

ХАДЫН ПОЛИНУУД ДЭЭРЭ

ОШ. (ТАСС-ай корр. А. Петров) Киргизэй эгээл үндэр зонодохи полинууд дээрэ машинаар хлопок суглуулга эхилэнхэй. Ленинскэ районой «Таш-Кумыр» СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудай комбайнууд эгээл түрүүлэн тэдэ полинуудта ошобо.

Республикын совхоз болон колхозууд хлопок суглуулдаг 1.500 комбайн бэлдээ. Тэдэ машинанууд хоёр халаанда хүдэлгэгдэхэ юм. Республикын механизаторнууд 116 мянган тонно хлопок суглуулха гэжэ шиидэнхэй.

НАМАРАЙ ТАРЯАН ТАРИГДАНА

ВИТЕБСК. (ТАСС-ай корр. П. Шаирко). Областиин таряашад Белорусси соогоо түрүүлэн, намарай таряа тарижа дүүргэбэ. Тиигэжэ 140 мянган гектар газарта таряан таригдаба. Намарай тарилга хадаа саг соогоо, агротехническэ үндэр хэмжээнэй ёһоор үнгэрөө.

Намар таригдаһан полинуудһаа областиин таряашад ерэхэ жэлдэ гектар бүриһөө 30—35 центнер ороһо абажа, КПСС-эй XXV съездые ажалай ехэ бэлэгүүдээр угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

ШЭНЭ УЧАСТОК

ДЖАМБУЛ. (Казахай ССР. ТАСС-ай корр. А. Исеев.). Эндэхи суперфосфатна заводто фосфат үйлэдбэрилэн гаргаха цехэй хоёрдохи ээлжээн ашаглалгада оруулагдаба. Тэндэнь жэл соо 120 мянган тонно фосфат гаргагдаха юм. Хараалагдаһан болзорһоонь холо урид — КПСС-эй XXV съездын нээгдэхэ үдэр болотор шэнэ участогай проектнэ хүсэндэнь оруулха гэһэн социалис уялга эндэхи коллектив абаа.

Шэнэ участогай ашаглалгада оруулагдаһанай ашаар тус предприяти Казахай ССР-эй, Дунда Азиин ба Прибалтикын республикануудай, России Федерациин олохон районуудта урданайхиһаа холо ехэ үтэгжүүлгэ эльгээхэ аргатай болобо.

ШЭНЭ ТЕПЛОХО[...]

НИКОЛАЕВ. (ТА[...] корр. А. Сирош). Окт[...] судна бүтээлгын «Ок[...]жэ заводой коллекти[...] фентий Гречаный» га[...]лэгдэһэн корабль [...]һоонь урид бүтээж[...] хотодо эльгээбэ. Ажа[...] энэ амжалтые заводо[...] бүтээгшэд түрэл парт[...] XXV съездэ зорюул[...]

Эсэгэ ороноо хамга[...] Агуу[...]эхэ дайнай жэ[...] фашистнуудтай баатар[...] тэмсэһэн Советскэ С[...] Герой Парфентий Гр[...] гэгшын нэрээр тус те[...] нэрлэгдээ. П. Гречаны[...] колаев хотодо түрэһэ[...]гаа.

ЖИТОМИРСКО ОБЛАСТЬ. Народическо районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хартаабха таридаг звеное даагша Социалис Ажалай Герой, УССР-эй габьяата механизатор, коммунист Василий Николаевич Рожковский тухай һураг суу гансашье область соогоо бэшэ, бүхы Украинын тала нютагуудаар таранхай юм. Мүнөөшье жэл Рожковскиин звено шадамар бэрхээр хүдэлжэ, түрүү агротехникэ хэрэглэжэ, хартаабхын баян ургаса абажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Социалис Ажалай Герой В. Н. Рожковскиин звеногойхид хартаабхаяа хуряажа байна.

Ленинград. Турбина бүтээдэг заводой коллектив КПС[С-эй] XXV съездые угтуулан социалис мүрысөөндэ оролсожо, [...] хамшаг амжалтануудые туйлажа байнхай. Жэшээлхэдэ [...] мунис ажалай ударник комсомолец Ф. Э. Остра гэгша [...]ын роторые станок дээрэ хайдаг юм. Тэрэ заводой ст[...]нигуудай дунда эгээн түрүүлэн өөрын тусхай тамга [...] эрхэтэй болоһон юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бүтээн гаргадаг продукциингаа ш[...] һайжаруулхын түлөө мүрысөөндэ эдэбхитэй хабаад[...] нэгэн, технолог комсомолка Валентина Смык заводо[...] лай алдар солын музей соо байна.

ТАСС-ай фотохро[...]

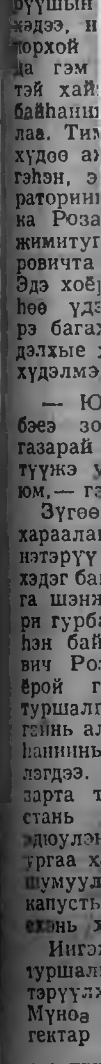

ТАРЯАШАД АЛЬГА ТАШАНА

МУХАР-ШЭБЭР

...аймагай соёлой ордоной ...эдэ тусхай агитбригада ...дэнхэй. «Колос-75» ...эрлэгдэһэн энэ агит... ...да таряа хуряалгын ха... ...һабада эршэмтэйгээр ...эрилжэ байгаа комбай... ...удые, жолоошодые соё... ...талаар хангаха гэһэн зо... ...отой.

Таряа хуряалгаяа эмхитэй ...аар үнгэргэжэ, гүрэндөө ...ороо̄һо худалдаха гэжэ ...һон ажалшадта агит... ...дын гэшүүд саг үргэл... ...ошожо байдаг. Һаяхан тус ...бригадынхид «Забайка...» совхозой, «Родина» ...олой таряашадта концерт ...улаа. Байгша һарын 8- ...Мухар-Шэбэрэй аймгүй... ...комой үүсхэлээр агит... ...эмхидхэгдэжэ, Суулгын ...ой таряашадта ерэһэн ...а. Эндэ аймагай газетын ...эмэрилэгшэ В. Ионов ...ернүүдай, жолоошо... ...урда аймаг дотор таряа хуряалгын ябаса тухай тобшо элидхэл хээ. Аймагай больницын врач М. Ханхасаева агитпоездтой хамта ябалсажа, ажалшадта зарим тэды медицинскэ зүбшэлнүүдые үгөө.

«Дайшалхы хуудаһан», «Сахилгаан», урла лозунгнуудаар шэмэглэгдэһэн улаан булан соо агитбригадын гэшүүд һонирхолтой концерт харуулаа. Халуунаар, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаһан концертын һүүлээр ажалшад хүдөөгэй артистнарта баяр баясхалангай үгэнүүдые хэлээ. Агитбригадын гэшүүд тусхай «Һанамжа ба дурадхалнуудай дэбтэр» абажа ябадаг. Энэ дэбтэр дээрэхи һүүлшын тэмдэглэл абажа харахада, нигэжэ бэшээтэй байна: «Бидэнэр, Суулгын совхозой 3-дахи отделениин хүдэлмэришэд эрхим һайн концерт харуулһанайнь түлөө «Колос-75» агитбригадын гэшүүдтэ үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэбди. Аялга дуугаар, хатар наадаар саашадаашье ажалшадые баясуулжа ябахыетнай хүсэнэбди. Энэ намартаа дахяад уулзахабди гэжэ найданабди. Совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Л. М. Коробенко».

Игэжэ «Колос-75» агитбригадынхид богони болзор соо гээлтэ хоролтогүйгөөр ороо̄һо таряагаа суглуулжа абахын түлөө шанга тэмсэл ябуулжа байгаа таряашадые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулан, горитой хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

П. ЧЕБУНИН,
аймагай соёлой ордоной директор.

ЯРУУНА

Республика дотороо мэдээжэ болоһон «Ярууна» ансамблиин гэшүүд, бусад бэлигтэй дуушад, хатаршадһаа бүридэһэн агитбригада аймагай соёлой ордоной дэргэдэ байгуулагданхай. КПСС-эй райкомтой хамта табигдаһан графигай ёһоор энэ агитбригада таряашадые хангажа байна.

Тон һүүлэй үедэ Исэнгын, «Юбилейный» совхозуудай хүдэлмэришэдэй урда хоёр концерт харуулһан байха юм. Эдэ концертнүүдые харагшад халуунаар угтажа абаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда баатарай үхэлөөр унаһан сэрэгшэдэй арюун дурасхаалда зорюулагдаһан хүшөө Эгэтэ тосхондо нээгдээ. Хүшөөгэй нээлгэ дээрэ болоһон митингдэ фронтовигууд, военкомадай түлөөлэгшэ үгэ хэлээ. Митингын һүүлээр агитбригадын гэшүүд концерт харуулаа. Программадань — ород, буряад дуунууд, эстониин, туркмениин, ород арадай, буряад уран хатар. Агитбригадые даагша И. Ширапова, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Л. Поправко гэгшэд ажал хүдэлмэреэ оролдосотой бэрхээр ябуулна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэ Татьяна Андриевская агитбригадын хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадана.

Ойрын үдэрнүүдтэ агитбригадынхид Үльдэргын таряашадта ошохо юм. Удаань 139-дэхи геолого-бэдэрэлгын партиин хүдэлмэришэдэй уряалаар тэдэндэ ошожо, концерт харуулха.

Н. КУГАЕВСКИЙ,
аймгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Манай зураг дээрэ Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үнинэй дүй дүршэлтэй болоһон киномеханик Иван Федорович Кондратьевые харанат. Тэрэ жэл бүри социалис мүрысөөндэ шалгаржа, түрүү һуури эзэлнэ. Иван Федорович «СССР-эй кинематографиин отличник» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Кондратьев.

С. БАЛДУЕВАИ фото.

АРАДАЙ ХЭРЭГТЭ СҮМ ЗОРЮУЛАГДАҺАН БЭЛИГ

БИИРЭ

...оо 70 жэлэй саана оро... ...гайхамшаг скульптор Анна ...овна Голубкинагай бү... ...Карл Марксын портрет ...лэл хотоёо бусажа ерэ... ...Тиин уран зураашын олон ...байһан Москвагай Щу... ...үйлсэдэхи хуушан гэр ...хинаа табигдаба. Эндэл ...шадабари ехэтэ скульп... ...бүхы бүмбэрсэг дэлхэйдэ ...һан зохёолнуудаа бүтээ... ...мтартай.

...ачна коммунизмын үндэһэ ...н табигшын эгээн түрүү... ...Россида бүтээгдэһэн энэ ...рет Ленинградай музей... ...эй нэгэндэ табяатай бай... ...юм. Харин мүнөө А. С. ...бкинагай музей-мастер... ...ын нээгдэхээ байһан ушар... ...дашарамдуулагдан, Москва ...гдаа бшуу. Энэ портрет ...-мастерскойн экспозици... ...дай дунда хүндэтэй һуури ...энь дамжаггүй. Эдэ үдэр... ...дтэ бусадшье гүрэнэй му... ...үдһээ, зарим хүнэй ум... ...суглуулбаринуудһаа ...С. Голубкинагай бүтээлнүүд ...ыгдана. Анна Семеновна... ...түрэлхидэй гүрэндэ бэлэг... ...айхабтар баян коллек... ...тэдэ бүгэдэ үшөө ехэ ...эри болохо байна. Ленин... ...ай Ородой музейһээ Карл ...сын портредһээ гадна, ...хэдэн тусгаар һонирхол... ...бүтээлнүүд эльгээгдээ.

Тэрэ тоодо «Урагшаа ябаһан хүн», «Һууjжа байһан хүн», «Митя», «Эрэ хүнэй портрет», «Санчета», «Унташад», тэрэшэлэн илангаяа эһэрхы уян аялгатай «Гал» ба «Табсан». Үмсын суглуулбаринуудһаа «Эхын дуран» болон бусад үнэтэй сэнтэй бүтээлнүүд абтаа.

Голубкинагай зохёохы абьяас түгэс скульптуранууд ородой искусствада тусхай һуури эзэлдэг юм. Анна Семеновна РСДРП-гэй Москвагай комитедтэй эдир наһанһаа холбоотой байгаа. Тиин марксистска кружогуудта хабаададаг, хүдэлмэришэдэй амаралтын үдэрэй һургуулинуудта номшье заадаг һэн. 1905 оной хүлгөө ехэтэ үдэрнүүдтэ Голубкина хүдэлмэришэдтэй хамта үйлсэдэ гаража, тэмсэлэй жагсаалда зогсоһон юм. Революционно удхатай уряал бэшэг тарааһанайнгаа түлөө Анна Семеновна сүүдлүүлһэн, тиин түрмэдэ хаагдаһан байха.

Тиимэһээл Карл Марксын скульптурна портрет Анна Семеновна Голубкинагай эгээн түрүүлэн Россида бүтээһэн ушар огто гайхалгүй. Энэ портредые захиһан хуушанай хүдэлмэришэн-большевик тэрэниие үндэрөөр сэгнэжэ, «ухаан бодол түгэс, амиды шэнги» гэжэ хэлээ һэн. Энэ портредэй тиражна экземплярнууд хүдэлмэришэдэй, интеллигенциин дунда тараагдаха ёһотой байгаа. Тэрээнһээ ороһон мүнгэ зөөри партиин Москвагай комитедэй кассада нэмэри болгоогдоо.

«Минии бүтээһэн Марья хатан... яһалашье гоё даа, — гэжэ Анна Семеновна Голубкина хөөрэгшэ бэлэй. — Би тэрэниие революциин хэрэгтэ зорюулан үгэнэ ха юмбиб... Хэрбээ Третьяковкодо абаа һаань, үгэһэн гонорарынь бултыень дамжуулан барюулхаб». Суута галлерейн комисси тэрэ бүтээлыень үнэхөөрөөшье һайшаажа, худалдан абаһан юм. Скульптурна бүтээлэйнгээ түлөө оруулһан мүнгэеэ А. С. Голубкина 1903 ондо партиин жасада үгэһэн байха.

Анна Семеновнагай гэр байра, мастерской соо эгээл мүнөө шэнэлэн заһабарилгын хүдэлмэринүүд түгэсхэгдэжэ байнхай. Эдэ дэлгээн табигдаха экспозицида зуу шахуу бронзо, мрамор, модон, гипсээр хэгдэһэн бүтээлнүүд согсологдохо юм. Тэрэниие шэнэ Россин эдир хаба зоригой һүлдэ болоһон «Хүһахан» гэжэ бүтээлэй шэмэглэхэ байһаниинь дамжаггүй. Рязаниин юрын лэ таряашан эхэнэр байһан Анна Семеновна Голубкинагай гайхамшагта баатаршалгые энэ музей-мастерской харуулха зорилготой. Юрын таряашан эхэнэр байһан аад, ородой гайхамшагта скульптор болоһон Голубкинагай бүтээлнүүд мүнөө манай ороной эрхим музейнүүдэй ёһотой шэмэг болоо бшуу.

П. КОСОЛАПОВ,
ТАСС-ай корр.

ОЧЕРК

ОЮУН ЭРМЭЛЗЭЛЭЙ ХҮСЭН

..Агуу ехэ Октябриин хубисхалай һүрөөтэй сууряанай Химнэ голой эрье шадарта оршодог Үдэнгэ нютагта дуулдаха үеэр бишыхан Долгорбажай эсэгэнь Юрөөгэй үгытэй ядуу буряадуудтал адли, бүхы зүрхэ сэдьхэлээрээ шэнэ сагай хүрэжэ ерэһэниие ойлгожо мэдэрһэн гэхэ. Үнэн дээрээшье тэдэнэй ажабайдал үндэһөөрөө хубилжа эхилбэ.

Үдэнгын хүбүүд, басагад эрдэм ном шудалхые эрмэлзэбэ. Үбэлэй ута үдэшэнүүдтэ үзэг ном холбожо һурахадаа, тэдэнэр ерээдүйн гээ һайн һайхан саг тухай һанан сэдьхэдэг бэлэй. 1928 ондо «Манай Хүсэн» гэһэн коммуна эмхидхэгдэбэ. Урдандаа үзэгдөө дуулдаагүй хамтын ажахы эмхидхэхэ хэрэгтэ 19-тэй Долгоржаб эдэбхи зоригтойгоор хабаадалсажа оробо. Үдэнгөөрхид шэнэ тосхон, малай байрануудые, түрүүшын һургуули барижа эхилбэ...

Гушаад онуудай хабар «Улаан-Үдэнгэ» колхозой залуу һаалишан Долгоржаб Эрдынеева «буурагшан» үнеэдһээ үзэгдөөгүй ехэ һү һаадаг эди шэдиеэ харуулжа эхилһэн домогтой. Теэд тэрэ гансал фермэ дээрэ үнеэ һаагаад ажалаа хизаарлаха бэшэ, харин захаарнь үбһэ, таряа хуряалгада шуран бэрхээр хүдэлдэг, ниитын ажалда эдэбхи үүсхэлтэйгөөр хабаададаг байгаа. Тэрэ үе тухай Долгоржаб Бальжиевна игэжэ хөөрөө һэн.

«1930 ондо би колхоздо ороо̄б. Тэрэ жэлдэ һаалиин гүүртэ эмхидхэгдэбэ. Абаһаар хүнүүд тэндэ хүдэлхэеэ түбэгшөөдэг бэлэй. Нэгэтэ колхозой түрүүлэгшэ намтай уулзахадаа, «Долгоржаб, шэнэ, тон шухала хэрэг эмхидхэгдэжэ байна, ниитын һүрэг малай хойноһоо харууһалха гээшэ амар хэрэг бэшэ, теэд хүсэл зориг байбал һурахаш. Зай, һаалишанаар хүдэлхэ гүш?» гээд намда хэлээ бэлэй. Удаан бодомжолонгүй 12 үнеэ даажа абаад, ажаллажа эхилбэб. Үетэн басагадаа фермэдэ хүдэлхыень үгэдөө оруулбаб. Бидэнэр тиихэдэ залуу ябаабди, хүсэ шадалаар, хүсэл зоригоор дүүрэн байгаабди. Хэрэгшье эбтэй этэй, урагшатай ябаба. Уданшьегүй намайе ахамад һаалишанаар томилоо бэлэй. Юрэдөө зургаан жэлэй үнгэрһэнииешье мэдэбэгүйб. 1936 оной эхеэр Буряад-Монголой хүдөө ажахын түрүүшүүл — стахановецуудай делегациин бүлэгтэ орожо, Москва хото ошохо золтой байбаб», — гэжэ хэлэхэ зуураа Долгоржаб Бальжиевна хэлэһэнээ батадхаха гэһэндэл, таг дээрэһээ ном абажа намда үгэбэ.

«Героини социалистического труда» гэһэн алталмал үзэгүүдээр барлагдаһан ягаан улаабтар гадартай ном соо манай республикын делегациин Кремльдэ парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаха үедэ Д. Б. Эрдынеевагай хэлэһэн үгэнүүдые ородшолжо толилһон мүрнүүдые һонирхон уншабаб. Эндэһээ нэгэ хэды һонирхолтой зүйлые баримталха хүсэлтэйб.

«Эрдынеева. 1935 ондо намда 15 үнеэ даалгаа һэн. Тэрээнһээ 15 тугал абажа түлжүүлээб. (Альга ташана). Эдэ үнгэрһэн зургаан жэл соо нэгэшье түл гарзада оруулангүй, 100 тугал түлжүүлжэ, колхозойнгоо фермэнүүдтэ тушаагааб.

Сталин. Тон һайн!

Эрдынеева. Би жэл бүри һү һааха түсэбөө дүүргэнэб. Үнеэдни нютагай үүлтэрэй юм. Бригадынгаа 12 һаалишадые арга дүршэлдөө һургажа, тэдэниие урагшань татаха уялга абанаб...

Ворошилов. Тон зүб!

Эрдынеева. ...Тиигээд үнеэн бүриһөөнь 3000 литр һү һаахые оролдохоб...».

Бодомжолоод үзыт! Һаамхай үнеэн бүриһөө 3000 литр һү һааха, харууһалжа байһан 21 үнеэнһээ 21 тугал абаха гээшэ тэрэ үе сагта гайхамшагтай байгаа.

Сэлэнгын аймагай аяар холын Хамар-Дабаанай шэлын үбэр талын багахан «Улаан-Үдэнгэ» колхоздо гайхамшагта дүн туйлагдажа, Долгоржаб Бальжиевна даажа байһан 21 үнеэнэйнгээ тус бүриһөө 3000 литр һү һаажа, үнеэн бүриһөө түл абаба гэһэн һураг суу сахилгаан мэтэ Сэлэнгэ голоор тараһан юм. Зүгөөр Үдэнгын суута һаалишан гансашье иимэ туйлалта дабаа бэшэ, харин суг хүдэлдэг нүхэдтөө, аймагайнгаа малшадта ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхые уряалһан юм. Одоол тиигэжэ Долгоржаб ганса айл аймагтаа бэшэ, харин Буряад орон соогоо мал ажал дээрэ стахановска ажалай арга оншые хэрэглэхэ тушаа эдэбхи үүсхэл гаргагшадай нэгэниинь болоһон домогтой. Стахановка Эрдынеевагай жэшээгээр ажаллажа, 1936—37 онуудта «Большевик» колхозой (мүнөө XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз) комсомолшууд Ц. Очирова, Д. Жалсанова гэгшэд харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 2406—3500 литр һү һаажа, үнеэн бүриһөө абтаһан тугал бүхэнөө гарзалуулангүй, һайнаар түлжүүлһэн юм.

...Гал дүлэтэ 41 он. Нютагай шираг залуу хүбүүд, эрэшүүл сэрэгэй албанда мордобо. Тэрэ жэлдэ колхознигууд Долгоржабые «Улаан-Үдэнгэ» артелиин түрүүлэгшын орлогшоор һунгаха гэжэ шиидэбэ. «Иимэ харюусалгатай ажалые дүүргэжэ шадаха гээшэ аалби?» гээд Эрдынеевагай мэгдүүгээр асуухада «Ши ажалша бэрхэш» — гээд эхэнэрнүүд дарья табилдаба. Колхоздоо эрхим һаалишан байгаад, үүлтэртэ малай фермые хүтэлбэрилнэш. Алишье юумэндэ абьяастай шангаш, артелиингээ мал ажалые хүтэлбэрилхые шамда найдаагүй һаа, хэндэ найдаха гээшэбибди» гэлдэбэ. Тиигээд лэ Долгоржаб колхозой правленидэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн болобо.

Абаһаар Долгоржабта хүндэ хүшэр байба. Ажахыда эхэнэрнүүд, үндэр наһатайшуул, үхибүүд үлэбэ... Уйдхар гашуудалда абтаһан эхэнэрнүүдые харахадаа, Долгоржабай зүрхэ сэдьхэл тэсэдэггүй һэн. Хүнүүдэй уй гашуудалые ажал хэрэгээр, урин дулаан үгэнүүдээр сэдьхэлыень уяруулжа, һамаарууха гэжэ Эрдынеева хэды оролдодог байгааб. «Үдэнгэ нютагнай дайн дажарай газарһаа холол даа. Теэд эндэшье сэрэгэй фронт ха юм. Пүүд таряан бүхэн, литр һүн бүхэн, манай хүсэл оролдолгоор олдоһон эдеэнэй дээжэ бүхэн илалтада хэрэгтэй!» гээд Долгоржаб колхознигуудай зориг бадаруулдаг һэн. Долгоржаб Бальжиевна зулгы зохид абари зантай хадаа нэгэтэшье хүн зондо хатуу шэрүүн үгэ хэлэдэггүй, «иигээд лэ хээ һаамнай дэрэтэхэ бэшэ гү, юун гэжэ һананат» гээд хандадаг байгаа. Тиимэһээ хүнүүд тэрэнэй хэлэһэниие заабол зүбшөөдэг, хамтын ажалай түлөө хаба хүсөө зангидан эршэтэй шангаар оролдодог байгаа. Эрдынеевагай хэлэһэнэй ёһоор, нютагай зон, илангаяа ажалша бэрхэ эхэнэрнүүд хэды хүшэр хүндэ эрхэ байдалда хүдэлдэг байбашье, стахановска ёһоор ажалладаг, хоёр гурбан хүнэй хэхэ даабариие заабол дүүргэдэг, ажалай гайхамшагта туйлалтануудые дабадаг шэн зоригтой, ёһотойл ажалай габьяа, баатаршалга харуулдаг байгаа. Тиигэжэ тэдэнэр хэһэн бүхы юумэеэ фронтдо, галзуу дайсаниие дараха хэрэгтэ, илалтада зорюулдаг һэн.

Үдэнгөөрхид Эсэгэ ороноо хамгаалгын нөөсэдэ өөһэдынгөө мүнгэ зөөри оруулдаг бэлэй. Долгоржаб Бальжиевна нютагтаа эдэбхи үүсхэл гаргажа, социалис Буряад-Монголой нэрэмжэтэ танкова колонныn эмхидхэлгэдэ 16 мянган түхэриг мүнгэ үгэһэн юм. Эхэ оронойнгоо эгээл хатуу хүндэ жэлнүүдтэ юрын буряад эхэнэр Долгоржаб Эрдынеева бүхы хүсэ шадалаа, оюун бодолоо зорюулжа, бии байһан мүнгэн зөөриеэ бултыень харин дайсаниие түргөөр дараха хэрэгтэ, хүн зоной зол жаргалай түлөө хайрлангүй үгэһэн алдар нэрэтэй юм.

— 1936 ондо Москвагай Кремльдэ Ленинэй орден намда барюулһан үдэрые эгээл зол жаргалтай үдэрни гэжэ һанагшаб. Баяр баясхалангаа мэдүүлхэ гэһэн аад, бахардашоо бэлэйб. Шэнэхэн орденоо харанаб. Михаил Иванович Калининай энэрхы янзаар энеэбхилэн байхада, одоол зүрхэеэ дарабаб. Ямар жэгтэйб? Юрын һаалишанда — Ленинэй орден! Игэжэ хэлээ һэн хаб... Удаа тээнь 1937 ондо Сэлэнгэ нютагай хүн зоной РСФСР-эй Верховно Соведэй дээдын зургаанда депутадаар һунгахада, баһал ехээр баясаа һэм.

Тэрэ холын он жэлнүүдэй ушар байдалые дурсан хөөрэхэдөө, Долгоржаб Бальжиевна игэжэ нэмэбэ. Илалтын үдэрэй хүрэжэ ерэхэдэ, баярлаһандаа нюдэнэймни нёлбоһон баригдаагүй бэлэй... Мүнөө Долгоржаб Эрдынеева байд гээд лэ түрэл тоонто Үдэнгэ нютагтаа, Юрөө голдоо айлшадаг. Аймаг соогоо эгээл хүгжэнги, баян дэлгэр байдалтай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой арад зоной түбхинэмэ жаргалтай ажаһуудалые харахадаа тэрэ аргагүй баясадаг.

Социалис Ажалай Герой Жамсо Бальжинимаевич Ванкеевэй хүтэлбэрилдэг колхозой коммунис партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн үүсхэл уряагай Буряад орондо дэлгэржэ байһанда Эрдынеевагай зүрхэ сэдьхэл уярна. Энэнь баһал тэрээндэ ажабайдалайнь зол жаргалда адляар һанагдадаг.

Ц. БАЛДАНОВ,
журналист.

ЭРДЭМТЭД—АЖАХЫДА

КАПУСТЫН ХОРХОЙ ЯАЖА УСАДХАГДАНАБ?

Огородой ургамалнуудта, ...аяа капустада ехэ гэм ...рүүлдаг хорхой шумуул... ...зунай үедэ ехэ элбэг... ...юм. Тэдээнтэй эрид ...хэ гээшэ мүнөө үедэ ...тэдэй гол зорилго бо... ...байна.

...үүлэй жэлнүүдтэ СССР-... Наукануудай академиин ...риин отделениин Буряа... ...филиалай энтомологи... ...ка лабораториин хүдэл... ...лэгшэ, биологическа эр... ...эй кандидат Роман ...ьярович Амшеев эдэ хо... ...шумуултай тэмсэхэ ...эн арга бэдэржэ, тусхай ...лгануудые хэнэ. 1972 ...турша́лга-шэнжэлэл... ...хүдэлмэри Эрхирэгэй ...ой 2-дохи отделенидэ ...эхилээ юм. Нэгэ гектар ...та капуста таряжа, тү... ...ын туршалгануудые хэ... ...нэн түрүүлэн ямар ...шумуулнууд капуста... ...гэм ушаруулнаб, тэдээн... ...хайшан гэжэ тэмсэхэ ...ниие элирүүлжэ заха... ...Тимирязевай нэрэмжэтэ ...ажахын академи дүүр... ...энтомологическа лабо... ...риин ахалагша лаборант... ...Роза Дансарановна Сан... ...тупова Роман Маньяровичта туһалжа эхилээ. ...хоёр эрдэмтэдэй үглөөн... ...үдэшэ орой болотор тэ... ...багахан поли дээрээ хү... ...лые харахадаа, огородой ...дэлмэришэд:

— Юундэшье игэжэ ...зобоодог хоёр ааб даа, ...рай хүрьһэнэй хорхой ...урдань орохогүй ха ...гэлдэгшэ бэлэй.

...рөөр эрдэмтэд түсэбөөр ...лагдаһан шэнжэлэлгээ ...рүү оролдосотойгоор ...байба. Игэжэ туршал... ...шэнжэлэлгынгээ хүдэлмэ... ...гурбан жэл үргэлжэлүүл... ...байна. Роман Маньяро... ...Роза Дансарановна хо... ...гурбан жэл соо хэһэн ...лгануудай үрэ дүн... ...али зэргын үнэтэй бай... ...нь уданшьегүй элирүү... ...Тэрээхэн багахан га... ...тариһан бүхы капу... ...нэгэшье хорхойдо ...гүй мантан томоор ...ха юм. Харин хорхой ...лһаа усадхагдаагүй ...ын ургаса хахадһаа ...хосоржо һаладаг һэн. ...игэжэ Амшеевэй хэһэн ...гануудай ажахыда нэб... ...лхээр зүбшөөгдөө һэн. ...жэл энэ ажахын 30 ...газарта капуста тарижа, тэрэнэй хорхой шумуултай тэмсэхэ талаар Роман Маньяровичай дурадхаһан хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ эхилһэн байна. Энэнь гайхалтай һайн дүнгүүдые харуулба. Урдань зуун капуста бүхэнэй хори гараниинь хорхойдо эдюулэн хосордог һаа, мүнөө оройдоол нэгэ капуста хосорһон байна. Урда жэлнүүдтэ капустаяа арайл гэжэ хоёр-гурбадахи сортынхёор гүрэндэ тушаадаг һаа, жэлэй эртын капуста бултыень 1-дэхи сортоор тушаагаа. Оройншье капуста баһал 1-дэхи сортынхёор тушаажа эхилбэ.

— Түрүүшээр туршалга хэжэ эхилээд байхадань, юугээл хэнэ ааб гэжэ үнэхөөрөөл һэжэглэмээр байһан юм, харин мүнөө гушан гектарай газарта таригдаһан пүмпэгэр сагаан капустануудые хаража байхада, нюдэ баясамаар, — гээд отделениие эрхилэгшэ Аверьян Ерофеевич Шкоров урмашан хэлэбэ.

— Үнгэрһэн жэлнүүдтэ тариһшаан болоһон капустамнай хорхойдо эдюулжэ, ехэнхинь хосорогшо һэн, мүнөө жэл гайхамаар һайн ургаса хуряажа байнабди. Роман Маньяровичта үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэбди, — гээд, отделениие эрхилэгшэ хөөрөөгөө дүүргэбэ.

Овощ ургуулагшаар табадахи жэлээ хүдэлжэ ябаһан Люба Позднякова:

— Мүнөө жэл ургуулһан капустынгаа хоорондуур ябажа байхада урматай гээшэнь. Энээнһээ урагша гектар бүриһөө 180 центнер абадаг һаа, мүнөө адагынь 300 центнер капуста хуряажа байнабди, — гэнэ.

Эрдэмтэ Амшеевэй дурадхаһан хэмжээнүүдые отделениин бэшэшье хүдэлмэришэд һайшаан дэмжэдэг.

Капустые гэмтээдэг хорхойтой тэмсэхын тула эрдэмтэ ямар арга дурадханаб гэбэл, нэн түрүүн агротехническэ заабаринуудые наринаар баримталха шухала. Тэрэ тоодо капуста тариха газараа гүнзэгыгөөр хахалха хэрэгтэй.

Капустаяа хуряаһанай һүүлээр полиёо 10—12 сантиметр гүнзэгыгөөр борнойлходо, капустын үндэһэн хорхойтоёо газарай хүрьһэн дээрэ урбуулагдан гаража, хосордог юм. Капустын эшэ эдидэг хорхойе, капустада хоро хүргэдэггүй ондоо хорхойгоор үгы хэхэ гээшэ баһал биологическа арга мүн. Энээнһээ урагша капустын хорхойтой химиин аргаар тэмсэдэг байгаа. Зүгөөр хүсэтэ хорые зүбөөр, саг болзор соонь хэрэглэжэ шададаггүй дээрэһээ, хорхойень бэшэ, харин капустаяа гэмтээхэ ушар дайралдадаг байгаа. Энээниие анхаралдаа абажа, эрдэмтэ Амшеев даб дээрээ химиин хүсэ болгоожо, зүбөөр хэрэглэхэ ба саашадаа энээнһээ арсажа, гансал биологическа тэмсэл ябуулха тухай дурадхана.

— Капустын хорхойтой эрид тэмсэхэ арга олоһон манай эрдэмтэд ехэхэн амжалта туйлаба, энээниинь бэшэ ажахынуудта түргэн нэбтэрүүлхые оролдохобди, — гээд ургаса хамгаалгын республиканска станциин ахамад агроном Клим Николаевич Халбаев хэлээ һэн.

Игэжэ эрдэм-шэнжэлэлгын үшөө нэгэ шэнэ туйлалта ажахыда нэбтэрүүлэгдэжэ захалба гээшэ.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Ажалай ветеран, һурган хүмүүжүүлэгшэ Василий Константинович Крючков 1934 ондо Постышевой нэрэмжэтэ ФЗУ дүүргээд, заводто ажаллахая ерэһэн юм. Арматурна цехтэ агаарай бүлүүр заһабарилагшаар хүдэлөө. Стахановска хүдэлөөнэй дэлгэрхэдэ, тэрэ цех соогоо эгээн түрүүлэн дэмжэһэн байна. Ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, цехэйнгээ агитатор, профгруппорг байһан юм. 1968 ондо Василий Константинович Улаан-Үдын горсоведэй депутадаар һунгагдаһан байна.

Уралан нарижуулгын олохон дурадхал оруулжа, экономическа алмалта хэһэн байха юм. Заводой хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хэдэ дахин түрүүлжэ, «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Мүнөө үедэ аппаратна цехтэ тепловой регулятор заһабарилагшаар ажаллана. Василий Константинович заводой һурган хүмүүжүүлэгшэ юм. Тэрэ 2-дохи ГПТУ-да һурадаг гурбан эдиршүүлые мэргэжэлдээ һурган хүмүүжүүлнэ.

В. МУЛЛЕР.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аппаратна цехэй слесарь В. К. Крючков һурагша В. Быковые мэргэжэлдээ һургажа байна.

АВТОРАЙ фото.

ХАНДА ХҮГШЭНЭЙ ХАЛАГЛАЛ

Шог рассказ

Ханда хүгшэн хүбүү, бэриингээ хото ошоһон хойно хонидтоо үбһэ үгэжэ ябатараа, нюргаа үбдэхөөгөөд хэбтэнэ гэжэ дуулаһан Дариима хүршэнь ухаа мэдээгүй гүйжэ ерээд:

— Тамнай инхэдээ яаба гээшэбта? — гэжэ сошонгёор асуугаад, гэр соогуурнь гүйнэ, энэ тэрэ юумэ барина, хэнэ.

— Үбһэ асалжа байтарни, нюргамни няс гэшоо, бэртээ гү, али юун болооб даа? Ехэл үбшэнтэй, бодохо аргамни үгы, — гэжэ һулахан хоолойгоор Ханда хүгшэн уйлаганан татан харюусана. — Үхибүүдни үгы, гансаараа хэбтэнэб.

— Ямар харатай юм гээшэб! Докторые асаржа үзүүлхээ яанаш? — гэжэ байжа Дариима шарьяна.

— Доктор үзөө һаа, хүндэ тарилга хэхэ гэлсэнэ. Тарилгаһаа ехэ айдаг хүм. Яаха, хээхэ гээшэб? Тархимни эрьешоод хэбтэнэб, — гэнэ хүгшэниинь.

Докторто тарилга хүүлэнгүй Ханда хүршэеэ хайшан гэжэ эдэгээхэ тухай һанан, бодон ябаһан Дариима:

— Али Хорло хүгшэниие асархам гү? Зарим нэгэшүүл хандадаг, туһа хүргэнэ гэлсэгшэ, — гэбэ.

Гэнтэ нюргагүй болошоод, һанаан үнөөн болошоод хэбтэһэн Ханда:

— Тиихэл болоо бэзэбди даа. Ехээр үбдэхэдэнь, шүдхэртэшье хандахаар болоогдоно.

Уданшьегүй Дариима Хорло хүгшэниие Ханда хүршындөө абаад ерэнэ. Тэрэнь Хандын нюрга барина, эльбэнэ. Тэрэниие хаража байһан Дариима:

— Хорло абгай, баанха табяад үзэхэдэ яаха юм? — гэнэ.

— Туршахада болохол даа, муу юундэ болохо һэм.

Юуб гэхэдэ, Хорло хүгшэн больницада хэбтэхэдээ, нюргаа үбдэһэн хүнүүдтэ эмшэлэгшэдэй баанха табижа байхыень харадаг байгаа.

— Юугээр баанха табихабибди? Хүбүүншни ямар хундагаар архи уудаг бэ? — гэжэ Хорло Хандаһаань асууна.

— Дариима, тэрэ буфет соо хундаганууд байха, асарыш даа.

Даримань буфедһээ табазургаан хундага, Хорло хүгшэнэй эрилтээр сервант сооһоо хүбэн, дээрэһээнь одеколон, пеэшэнэй амһарһаа зуруул асаржа үгөөд, гэртээ ажалтай хадаа гаража ошоно.

Хорло хүгшэн нариихан модоной үзүүртэ хүбэн орёожо, одеколон шэнгээгээд, тэрэнээ носоожо хундагаяа халаажа эхилбэ. Гарайнгаа барижа шадаха аргагүй болотор тэрэнээ халаажа ерээд, Хандынгаа нюрганда няажархиба. Тэрэнь орон дээрэһээ һүрэн:

— Яажа байна гээшэбши, нюргыемни галдажа байналши, — гэжэ муухайгаар хашхарба.

— Зай, зай, бү шашха. Эдэгэхэ гээ һаа, тэсэжэл үзэ, — гэжэ Хорло хүгшэниинь сухалдана.

Эдэгэхын лэ арга бэдэржэ байһан Ханда хүгшэн хэдышье үбшэнтэй байгаа һаань, абяагүй хэбтэнэ.

Энээнһээ урда баанха табижа үзөөгүй Хорло Хандынгаа нюрга хаража ехээр сошобошье, абяагүй улаан мяхан дээрэнь вазелин түрхижэ эльбэсэгээгээд, гаража ябашоо һэн.

Үдэшэниинь Ханда хүгшэнэй хүбүү бэринь хотоһоо ерэжэ, үбшэн эжыгээ харахадаа, ехээр айжа, нютагайнгаа больницаһаа врачые асарба. Хүгшэнэй нюрга үзэхэ гэжэ дотор самсыень ураһан врач:

— Ай, зайлуул нюргытнай хэн интэрнь галдажархёо гээшэб? — гэжэ асууба.

— Хэн гэжэ хэлэхэбиб даа, тэнэг хүршэнэрэймнил ажал гээшэ, — гэжэ Ханда хүгшэн таамагаар харюусаа бэлэй.

Тэрэнэй һүүлээр больницын эмшэн хэдэн хоног ябажа, Ханда хүгшэниие эмшэлжэ, хүл дээрэнь бодхоо һэн.

Хүршынгөө нюргые Хорлодо галдуулжархиһан Дариима Хандатаяа уулзахала эшэдэг, гайхадаг байгаа. Нэгэтэ Ханда хүгшэн тосхонойнгоо гудамжаар ябатараа, Дарииматай уулзашаба. Тиихэдээ:

— Докторые асарангүй, Хорло та хоёрой үгэдэ орожо зобоһоноо һанахадаа, мүнөө болотор халагланаб, — гэжэ гэмшээ бэлэй.

Ц. СУБАНОВ.

Спорт — Футбол

НЭГЭ ҺУУРИ ТЭХЭРИБЭ

Казахай ССР-эй, Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй табадахи зоноһоо СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ — хорин таба, хорин зургаадахи уулзалганууд үнгэрэггдэбэ. Сентябриин 12-то болоһон энэ наада арбан зургаан команда хабаадаһан байна. Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, айлшаар ошоһон нэгэл командын футболистнууд шүүһэн, хоёрынь тэнсэжэ гараһан байба.

Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Красноярскын «Автомобилист» командын футболистнууд Карагандагай «Шахтёрто» айлшалхадаа, талмайн эздые 2:1 тоотойгоор илажа гарахадаа, мүрысөөнэй таблицада хоёр һуури урагшаа дабшажа, манай «Сэлэнгэ» командын урдань орошобо. «Сэлэнгэ» командын футболистнууд зоно соогоо эрхимлэжэ ябаһан «Амурай» футболистнуудтай 1:1 тоотойгоор тэнсэжэ, «Автомобилистые» урдаа оруулба ха юм.

Мүнөөдөө мүрысөөнэй таблицада урдуурхи һуури эзэлжэ ябаһан Владивостогой «Луч» команда Шэтын «Локомотив» командын футболистнуудта айлшалхадаа, уулзалгаяа 0:0 тоотойгоор түгэсхэһэн байха юм. Тиин баһал нэгэ һуури гэдэргээ сухариха баатай болоо. Айлшаар ошоһон бусад командануудай футболистнууд талмайн эздэтэ шүүгдэə. Жэшээнь, һүүлэй үедэ зургаан наада өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэһэн Целиноградай «Целинник» команда абажа боломоор 12-һоо арбан нэгэ очко абахадаа, мүрысөөнэй таблицада эрхимлээд ябаһан командануудые хүсэ хүсэһөөр. мүн хоёрдохи һуурида гараба. Эдэнэр ээлжээтэ наадандаа Джамбулай «Химик» командые 4:0 тоотойгоор илажа гараһан байха юм. Кзыл-Ордын «Орбита» командын футболистнууд гэртээ наадажа уулзалга бүхэнөө баһал эрхим һайнаар үнгэргэжэ захаланхай. Тиин эндэ айлшаар ерэһэн Никольскиин «Горняк» командые 2:1 тоотойгоор шүүгээд, мүрысөөнэй таблицада урагшаа зүдхэбэ гээшэ. Хабаровскын СКА команда Эрхүүгэй «Авиатортай» наадаха байһан аад, тэрэ уулзалгань сентябриин 26 болотор хойшолуулагдаа. Мүн Новосибирскын «Чкаловец» командын футболистнууд Павлодарай «Тракторта» 0:1 тоотойгоор шүүгдэхэдээ, хоёр һуури гэдэргээ сухариһан байна.

Бусад командануудай — Усть-Каменогорскын «Восток» — Барнаулай «Динамо», Семипалатинскын «Спартак» — Томскын «Торпедо» командануудай наадан 2:0, 3:1 тоотойгоор дүүрэжэ, түрүүшынь хоёр командын футболистнууд урагшаа дабшаа бшуу.

Үсэгэлдэр манай «Сэлэнгэ» команда өөрынгөө стадион дээрэ Владивостогой «Луч» командатай наадаа. Наадан үдэшэ орой болоһон хойно дүүрэһэн байна.

Уншагшадай анхаралда мүрысөөнэй таблица дурадхагдаба.

Командануудад	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Амур» (Благовещенск)	24	14	6	4	36-13	34
«Целинник» (Целиноград)	26	12	7	7	36-27	31
«Луч» (Владивосток)	24	13	4	7	26-19	30
«Орбита» (Кзыл-Орда)	25	12	5	8	33-25	29
СКА (Хабаровск)	22	13	2	7	33-17	28
«Химик» (Джамбул)	25	10	8	7	40-30	28
«Чкаловец» (Новосиб.).	25	10	8	7	35-21	28
«Автомобилист» (Кр-ск)	25	11	4	10	30-30	26
«Динамо» (Барнаул)	25	11	3	11	33-27	25
«Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ)	26	10	5	11	27-27	25
«Спартак» (Семипалат.)	26	8	9	9	31-33	25
«Торпедо» (Томск)	25	8	8	9	25-30	24
«Трактор» (Павлодар)	26	9	5	12	27-26	23
«Горняк» (Никольский)	25	9	5	11	32-40	23
«Восток» (Усть-Камен.)	26	8	6	12	31-42	22
«Шахтер» (Караганда)	26	7	6	13	24-36	20
«Локомотив» (Шэтэ)	26	7	6	13	16-34	20
«Авиатор» (Эрхүү)	25	3	5	17	18-55	11

Зоншалта ёһоороо чемпионууд болоо!

Минскын спортын ордон соо Европын, Америкын, Азиин 28 оронуудай бүхэшүүл сугларжа, классическа барилдаагаар хэдэн үдэрэй туршада дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө тулалдаба. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр Совет ороной зургаан бүхэ хахад часай туршада барилдахадаа, нүгөөдүүлээ торгоон тогтоонгүй шүүжэ гарахадаа, удаадахи нааданда хабаадалсаха эрхэ олоо.

Минскын бүхэ Владимир Зубков (48 килограмм), Ульяновскын Виталий Константинов (52 килограмм), Алма-Атын Анатолий Быков (74 килограмм), Киевэй Нельсон Давидян (62 килограмм), Алма-Атын түлөөлэгшэд Валерий Резанцев (90 килограмм), Николай Балбошин (100 килограмм) гэгшэд шадамар бэрхээр барилдажа гараа.

Мүрысөөнэй һүүлшын үдэр СССР-эй суглуулагдамал командын бүхэшүүл найман алтан, нэгэ мүнгэн медаль абажа, командаараа түрүү һуури эзэлбэ. Тиин манай ороной бүхэшүүл Владимир Зубков, Виталий Константинов, Фархад Мустафин (Москва) Нельсон Давидян, Олимпиин нааданай чемпион Шамиль Хисамутдинов (Москва шадарай), Анатолий Быков, Анатолий Назаренко, Олимпиин нааданай чемпион Валерий Резанцев, мүн Болгариин бүхэнүүд Камен Лозанов, Александр Томов гэгшэд эрхимэй эрхим бүхэшүүл гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө.

СССР-эй командын түлөөлэгшэ Киевэй бүхэ Александр Колчинский (100 килограмм) мүнгэн медальда хүртэһэн байна.

Сентябриин 15-һаа дүрэ буляалдалгаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ.

Эдэнэрые Лужникидэхи ендэр хүлеэнэ

Дэлхэйн гурбан чемпионууд — бүмбэрсэг дэлхэйн эгээл хүсэтэй бүхэ гэгдэһэн Василий Алексеев (Шахта хото), тэрэнэй нютагайн хүбүүн Давид Ригерт, Львовой Петр Король (хүнгэн шэгнүүртэй) гэгшэд Совет гүрэнэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаба. Эдэнэр лэ сентябриин 15-да В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ түбэй стадионой спортын ордондо нээгдэһэн мүрысөөндэ өөрынгөө нэрэ солые хамгаалха юм. СССР-эй хүндэ атлетикын федерациин нэрлэһэнэй ёһоор, суглуулагдамал командада арбан нэгэн атледүүд оруулагдаба. Бусад спортсменүүднай хэд бэ гэхэдэ, дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ мүнгэн медальда хүртэһэн Николай Колесников (хүндэшэг), Олимпиин нааданай чемпион, Москвагай Мухарби Киржинов (хүнгэн), дэлхэйн рекорд тогтооһон Минскын Валерий Шарий (дунда зэргын шэгнүүртэй), дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн Хмельницкий хотын Сергей Полторацкий (хүндэшэг), хүндэ шэгнүүртэй Юрий Зайцев (Темиртау) гэгшэд болоно.

Дэлхэйн чемпион илаба

Шатараар дэлхэйн чемпион Анатолий Карпов Венгриин гроссмейстер Лайош Портиштой табадахи наадаяа үнгэргэхэдөө тэнсэжэ, уулзалгынгаа тоо 3:2 болгоо.

Гурбадахи-дүрбэдэхи һууриин түлөө наадажа эхилһэн дэлхэйн экс-чемпион Тигран Петросян Любомир Любоевич хоёр мүн лэ тэнсэжэ, уулзалгань 2,5:2,5 болоо.

Хойто үдэрынь зургаадахи — һүүлшын уулзалгада — Карпов—Портиш, Петросян —Любоевич гэгшэд тэнсэжэ, Анатолий Карпов дүн хамта 3,5 очкотойгоор шүүгээ.

Һүүлэй үедэ үнгэргэгдэһэн хэдэн нааданда хабаадалсахадаа бүхы уулзалгануудта шүүжэ гараһан Анатолий Карпов иигэжэ хэлээ: «Энэ хадаа эгээл ута, үни удаан үргэлжэлһэн хатуу шанга тулалдаатай наадан болоно. Тиихэдэ нааданда мэдээжэ шатаршад сугларaa ха юм. Тиин Италида гроссмейстернүүдтэй болоһон уулзалга угаа һонирхолтой байба. Би илалтатай бусаһандаа баяртайб». (ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА — РАДИО, ТЕЛЕГРАФ, ТЕЛЕФОН

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

ТАСС

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сесси сентябриин 16-да эндэ нээгдэхэнь. Нацинуудай хуралдаан мүнөөнэйхидэл адли уласхоорондын нимэ аятай оршон байдалда урда тээнь хэзээшье сугларaагүй ха. XXIX сессиһээ хойшо үнгэрһэн жэлэй туршада шахардуу байдалай һуларалга улам батажаха шэглэлтэй болоод, бүхы дэлхэйн политическэ оршон байдалые улам ехээр тодорхойлжо байна. Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй амжалтатайгаар дүүрэлгэ уласхоорондын байдалдахи таарамжатай шэглэлнүүдые гүнзэгыруулхэ ба үргэдхэхэ хэрэгтэ онсо шухала удха шанартай байба.

Советскэ Союз Нацинуудай хуралдаан бүхэн дээрэ уласхоорондын ямар нэгэн шухала асуудал шиидхэхэ зорилготой шэнэ үүсхэл гаргадаг заншалтай болонхой. «Ядерна зэбсэг туршалгые бүхы дээрэнь, бүгэдэ ниитээрэ хорихо договор баталха тухай» шухала, яаралтай асуудал зүблэхэ зүйлдөө оруулха гэжэ XXX сессиин урда тээхэнэ Советскэ Союз дурадхаа.

Эб найрамдал батадхахын түлөө, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө тэмсэл— ООН-ой гол зорилго болоно. Энэ талаар абажа харабал, совет шэнэ дурадхалай тон шухала байһаниинь элирнэ, — гэжэ ООН-ой дэргэдэ Индиин зүгһөө саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Р. Джайпал тэмдэглэбэ.

ООН-ой олон дабхар байшангай үбэртэхи столбнуудта 138 гүрэнэй тугууд намилзан далбажа байна. Бэеэ дааһан хүгжэлтын замда һаяхан ороһон үшөө хэдэн шэнэ гүрэнүүд энэ сесси дээрэ ООН-до абгахаар хүлеэгдэнэ.

Уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдал сахилгын шухала зэбсэг байха зэргэтэй ООН Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай хажуугаар алгад гараха ёһогүй.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сесси энэ асуудалда анхаралаа хандуулха, араб арадуудай зүб хэрэгые дэмжэжэ үгэеэ хэлэхэнь дамжаггүй.

Чилидэхи фашис хунтын харата хархис ябуулганууд тушаа һанамжаяа хэлэхэ, Чилиин патриодуудые хамгаалха хэмжээнүүдые абаха, Чилидэ хүнэй эрхэ һэргээхэ гээшэ ООН-ой арюун уялга болоно. Урда Корейһээ гадаадын сэрэгүүдые гаргуулха, Корейн хэрэгүүдтэ гадаадынхидай хамааралга болюулха асуудалые шиидхэлгын талаар таарамжатай үрэ дүнгүүд туйлагдаха гээд уласхоорондын олониитэ хүлеэхэ эрхэтэй.

Генеральна Ассамблейн XXX сессиин даб дээрэхи зүблэхэ зүйлдэ зуу гараи асуудал оруулагданхай.

АДДИС-АБЕБА

ШЭНЭДХЭЛГЫН ЗАМААР

ТАСС

Феодально-хаанта засагые усадхаһан, орон доторoo политическэ, экономическа ба социальна ехэ шэнэдхэлгэнүүдэй эхи табиһан арадай революциин нэгэ жэлэй ой Эфиопидо тэмдэглэгдэжэ байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй туршада хэдэ хэдэн ехэ реформонууд хэгдээ. Гадаадын капиталай ба ороной томо буржуазин мэдэлдэ байһан банкнууд, страховой компанинууд, промышленна ба худалдаа наймаанай предприятинууд гүрэнэй мэдэлдэ оруулагдаа. Гадаадын худалдаа наймаан гүрэнэй хиналтада абтанхай. Национальна үсөөнхидые дорожолон газаашалдаг ябадал эсэслэн усадхагдаа. Эфиопиин хэдэ миллион тарияашадые эрхэ сүлөөтэй болгоһон аграрна реформо бэелүүлэгдэнэ. Ажал хэжэ шадаха улад зоной 90 процентынь хүдөө ажахыда хүдэлмэрилдэг энэ орон дотор 3,5 миллион хүнүүдые нэгэдхэһэн, тарияашадай 16 мянга гаран ассоциаци тогтоогдоо. Урда тээнь хаанай бүлын гэшүүдэй, аристократуудай, гадаадын баяшуулай мэдэлдэ байһан угаа ехэ эдлүүринүүдтэ тогтоогдоошо гүрэнэй ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд 90 мянга гаран гектар газар элдүүрилэн ашаглана.

Һаяхан тунхаглагдаһан гүрэнэй бюджедэй хараалһанай ёһоор, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ капитальна хүдэлмэридэ, харгынууд ба хүүргэнүүдые, һургуулинууд болон эмнэлгын эмхи зургаанудые хүдөө нютагуудта бариха хэрэгтэ мүнгэ һомололго нэмэхэ, Тарияашадай ассоциацинуудта, гүрэнэй ажахынуудта үрэһэ хүрэнгөөр, үтэгжүүлгэнүүдээр, хүдөө ажахын элдэб техникээр туһална. Эфиопиин правительствын эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд улад зон олоороо дэмжэн угтана. «Харилсаа холбоогоор дамжуулан хүгжөөхэ» гэһэн ажалай кампанида хабаадахын тула» хото городуудай 60 мянган хүн өөһэдын дура хүсэлөөр хүдөө нютагуудта ерэһэн байна .

Шэнэ байдалтай боложо байгаа Эфиопи социалис гүрэнүүдтэй холбоо барисаагаа үргэдхэнэ, Клубтай, КНДР-тэй дипломатическа харилсаан тогтоогдонхой, Советскэ Союзтай, социалис хани нэгэдэлэй бусад оронуудтай үргэн ехэ харилсаа холбоон улам хүгжэжэ, бэхижэжэ байнхай.

БЕРЛИН

МИТИНГ БОЛОБО

ТАСС

Фашизмһаа хохидогшодой дурасхаал мүнхэлхэ уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан ехэ митинг амаралтын үдэр эндэ болоо. Арбаад мянган бэрлиннэйхид хабаадаба. СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Х. Зиндерман, ГДР-эй партиина ба гүрэнэй бусад ажал ябуудагшад митингдэ байлсаа. Армиин генерал П. И. Батов түрүүтэй Дайнай ветерануудай Советскэ комитедэй делегаци, Эсэргүүсэлтын тэмсэлшэдэй уласхоорондын федерациин (ФИР) президент А. Банфи, Европын олон оронуудай антифашистнууд айлшадай дунда бии байба.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь К. Хагер, армиин генерал П. И. Батов, ФИР-эй генеральна секретарь А. Лот гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, фашизмда эсэргүү тэмсэлшэдэй гаргаһан баатаршалганууд бүхы дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэнь хэтын хэтэдэ хадаглагдажа ябахал гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөн дээрэ мэдэрэгдэһэн гол сһонуудай үндэһөөр, эб найрамдал, аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангалгын аша туһада бүхы хүсэнүүдые элсүүлэн нэгэдхэхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ.

Э. Хонеккер түрүүтэй ГДР-эй хүтэлбэрилэгшэд, хилын саанаһаа айлшад фашизмда эсэргүүсэлгын хүдэлөөндэ хабаадагша таниггүй тэмсэлшэдэ зорюулжа Унтер-ден-Линдэндэ бодхоогдоһон памятнигай дэргэдэ митингын эхилхын урдахана веноггуудые табиба.

НИКОЗИ

АКЭЛ-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Кипрэй асуудалаар хэгдэжэ байгаа хөөрэлдөөе үргэдхэхэ, совет дурадхалай үндэһөөр Кипртэ хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула уласхоорондын конференци зарлаха эрилтэ Кипрэй ажалшан арадай түрүү үзэлтэй парти табиба.

Орон доторхи политическэ байдал тухай АКЭЛ-эй ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Кипртэ хабаатай асуудал шэнэ шатада оробо. Юундэб гэхэдэ, Кипр тухай асуудалаар Нью-Йоркдо болоjo байгаа хөөрэлдөөнүүдэй дүрбэдэхи шата зохихо үрэ дүн хангаагүй. Иимэ ушар байдалда Кипрэй асуудалые ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессиин үзэмжэдэ табиха гэһэн правительствын шиидхэбэри АКЭЛ дэмжээ.

РИМ

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ ФАШИСТНУУД ГЭМНЭГДЭНЭ

ТАСС

Римэй прокуратура табан жэл шахуу соо мүрдэлгэ хэһэнэй һүүлээр, шэнэ түхэлэй 86 фашистые хорото үгэсэлгын бэлэдхэл хээ, хуули бусаар буунуудые абажа ябаа, хулгай дээрмэ хэхэ һэдэлгэнүүдые гаргаа гэхэ мэтээр гэмнэбэ. Валерио Боргезиин «хара князь» гэдэгэй, «Роза ветров» гэжэ тон хархис эмхиин ба шэнэ түхэлэй бусад фашис бүлэглэлнүүдэй зүгһөө гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгэ гаргагдаһан тухай тэндэнь хэлэгдэнэ.

СИД гэдэг нюуса эмхиин — обороныи мэдээсэлэй албанай хүтэлбэрилэгшэ байһан генерал Вито Мичелиин, ИСД гэжэ шэнэ түхэлэй фашис партиһаа парламентын депутат С. Саккуччиин, бригадна генерал У. Риччиин нэрэнүүд бусадай тоодо гэмнэлгын материал дотор дурдагдана.

Хуули засагые хүсөөр эзэлхэ, «хүсэтэй гүрэн» тогтооxo, партинуудые правительствaһаа зайсуулха гэжэ хорото үгэсэлгэшэд һанаашалһан байгаа гэжэ сүүдэй мүрдэлгын материалнууд дотор тэмдэглэгдэнэ.

Гэмнэлгын тобшолол дотор дурдагдаһан баруунай хархис этэгээдүүдһээ гадна, мүн хүсэд элишэлэгдээгүйшье һаа, хорото үгэсэлгые ударидадаг, эмхидхэдэг, мүнгөөр хангадаг байһан бүхы хүнүүдые шангаар хэһээхэ эрилтэ Италиин демократическа олониитэ табина.

ТОКИО

ХУДАЛДАА НАЙМААН ҮРГЭДЭНЭ

ТАСС

Япон-совет худалдаа наймаанай хэмжээн үнгэрэгшэ жэлдэ горитойгоор нэмээ гэжэ Японой Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын эндэ тунхаглаһан «Сэнхир дэбтэр» дотор хэлэгдэнэ. Хоер ороной хоорондын худалдаа наймаанай хэмжээн 1974 ондо мүнгөөр 2, 515 миллион долларой болоһон байгаа. Тиин саада жэлэйхиһээ миллиард шахуу доллароор нэмэһэн байна. «Сэнхир дэбтэр» соо тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, япон-совет экономическа харилсаа холбооной үндэһөөр недондо жэл гурбан ехэ проект бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Тэрээнһээ гадна, Урда-Яхадтахи нүүрһэтэй газарые шэнжэлэн ашаглаха тухай генеральна хэлсээндэ, 1975 оной январь соо—Сахалин аралай нефть гү, али газые шэнжэлхэ, гаргажа абаха талаар холбоон тухай хэлсээндэ гар табигдаа.

КАПИТАЛАЙ ОРОНУУДТА АЖАЛГҮЙШҮҮЛ УЛАМ ОЛОШОРНО

ЛОНДОН. Үнгэрэгшэ зун Англиин 600 мянган залуушуул һургуулинуудтахи һуралсалаа дүүргээ. Тэдэнэй гурбанай нэгэн шахуунь хүдэлмэри олохо һанаатай, Ажалай биржэдэ үглөөгүүр бүхэндэ ошоно.

Орон дотор 1,2 миллион үлүүтэй хүнүүдэй ажалгүй байһан, компанинуудай олоороо панхаруудтаһан, предприятинуудай хаагдаһан ушарай юрын үзэгдэл болоод байхада, залуу хүнүүдэй ажал олохонь тон бэрхэтэй. Мүнөө Англидахи ажалгүйшүүлэй 20 процентнь 25-һаа доошо наһанай хүнүүд.

БАНГКОК. Таиладын ажалгүйшүүлэй тоо 270 мянганһаа дээшэ гаранхай гэхэ гү, али эндэхи ажал хэжэ шадаха бүхы хүнүүдэй 5,4 процентнь болоно. Ажалай департаментын мэдээнүүдэй ёһоор, дээдэ һургуули дүүргэһэн гурбан хүн бүхэнэй нэгэ шахуунь ажалгүй байна. Ороной ниислэл — Бангкокто ажалда оролго бүришье бэрхэтэй. 70 мянган хүн ажал оложо яданхай.

ВАШИНГТОН. Ажалай министерствын мэдээнүүдэй ёһоор, байгша оной августда США-гай 7,8 миллион ажалгүйшүүл бүридхэлдэ абтаһан байна.

КОПЕНГАГЕН. Эндэхиин 3 мянга шахуу хүбүүд, басагад «Залуушуулые ажалаар хангаха», «Эрдэм шудалха арга боломжо залуушуулда олгохо» гэһэн эрилтэнүүдтэйгээр жагсаалда гараба. Мүнөө Данида гансахан залуушуулай дунда ажалгүй 75 мянга шахуу хүн бии.

ВЕНЭ. Эхэнэрнүүдые хүдэлмэреэр хангаха асуудалда мүнөө Австриин профсоюзуудай нэгэдэлэй харьяата эхэнэрнүүдэй 7-дохи конгресс дээрэ гол анхарал хандуулагдана.

(ТАСС).

Эфиопиин ниислэл Аддис-Абеба хото гайхалтай шэнжэ түхэлтэй юм. Шэл, бетоноор бүтээгдэһэн олон дабхар һаруул һайхан байшангуудай хажуугаар унаха болоһон урса гэрнүүд дайралдадаг. Иимэ тулюур гэрнүүд соо юрын лэ ажалша зон байрладаг гэжэ мэдээжэ ааб даа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Эфиопиин ниислэлэй түб үйлсэнүүдэй нэгэн харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Шэнэ һонин. 10.10 — Бүхэ барилдаагаар дэлхэйн чемпионат. Минскһээ дамжуулагдаха (үнгэтэ). 10.50 — Марк Твен. «Принц и нищий» (үнгэтэ). 11.30 — «Үхибүүдтэ —фильм». «Мэндэ амар, Москва». 13.40 — Спортын һонин. Бүхэ барилдаагаар ба хүндэ атлетикээр чемпионат. 14.45 — «Хүн ба хуули». 15.15 — «Вариант «Омега» (3-дахи сери). 16.30 — «Хани нүхэдые экран уулзуулна». СССР—ПНР (үнгэтэ). 17.15 — «Бэеэ туршыш». Залуушуулай викторина (үнгэтэ). 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00— «Ажалай эстафетэ». 19.20 — Шэнэ һонин. 19.30 — «СССР соогуур 10 минута соо». «Душанбе» — киноочерк.

«Орбита». 19.40 — «Эсэгэнэрэй алдар солын замаар». Совет арадай революционно, дайшалхы, ажалай замаар дабшаһан залуушуулай бүхэсоюзна VII слет нээлгэдэ. 20.00 — Забһарлалга. 20.10 — «Хүн ба хуули». 20.40 — «Вариант «Омега» (3-дахи сери). 22.00 — «Хани нүхэдые экран уулзуулна». СССР—ПНР. 22.45 — «Бэеэ туршыш» — викторина. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — Бүхэ барилдаагаар дэлхэйн чемпионат.

Улаан-Үдэ. 19.40 — Телевизионно һонин.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Арадай хинагшадай ажал хүдэлмэри» гэһэн түрүү бэшэг. Республикын аймагуудһаа абтаһан таряа хуряалгын ябаса тухай тобшо мэдээсэлнүүд. «Фермэнүүд үбэлдөө бэлдэнэ» — штатнабэшэ корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Е. Кряжев. «Техническэ дэбжэлтын үндэһэн дээрэ» гэһэн статья. «ТМАУ-гай нюуса удха». В. Николаевай статья. «Правда Бурятии» газетын рейдовэ бригадын материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Бүмбэрсэгэймнай огторгой хододоо сэлмэг байг лэ». АПН-ээр абтаһан материал. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Шэнэ һонин, баримтанууд» — тобшо мэдээсэлнүүд.

УНШАГШ… һонирхоо… байхат…

ЖЭМЭСТЭ МОДОН-С…

СУМСКА ОБЛАСТИН…

СЭРЭГ-НАРЬНАН НЮУСА

ШЭНИИСЭ БОЛОН ХАРА ТАРЯАНЬААШЕ ДУТУУГУЙ

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд
г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, телефоны: приемная — 2-54-93, секретариат — 2-66-76, общественная приемная — 2-56-62.